

Ito Naomi, Székács Anna, Csoma Orsolya

Gyermekek, zene, művészet: Magyarország és Japán

Székácsné Vida Mária és Hani Kjóko kapcsolatán keresztül

Ito Naomi, Székács Anna, Csoma Orsolya

Gyermekek, zene, művészet: Magyarország és Japán

Székácsné Vida Mária és Hani Kjóko kapcsolatán keresztül

Közreadja: Liszt Intézet Magyar Kulturális Központ Tokió, Nagy Anita igazgató

Fordította: Ito Naomi, Székács Anna

Tartalom:

1. Előszó (Székács Anna)
2. Székácsné Vida Mária és Hani Kjóko bemutatása (Székács Anna)
3. Képzőművészeti nevelés helyzete Magyarországon az óvodában, Vida Mária pályájának indulása (Székács Anna, Csoma Orsolya)
4. Hani Kjóko tevékenysége Magyarországon (Székács Anna, Csoma Orsolya)
5. Japán a 60-as években, Vida Mária és a Hani család (Székács Anna, Csoma Orsolya)
6. A kisgyermekkor zenei nevelés az 1960-as évek közepéig Japánban (Ito Naomi)
7. A képzőművészeti nevelés helyzete Japánban, magyar szemmel (Székács Anna, Csoma Orsolya)
8. Kisgyermekkor zenei nevelés 1965 után Japánban (Ito Naomi)
9. Személyes visszaemlékezés (Ito Naomi, Székács Anna)
10. Időrendi táblázat (Ito Naomi)
11. Képegjegyzék

Előszó

2021. május-júniusában a tokiói Liszt Intézet Magyar Kulturális Központ szervezésében előadás sorozat hangzott el *Gyermekek, zene, művészet: Magyarország és Japán* címmel. Az előadás sorozat Forrai Katalin, Székácsné Vida Mária és Hani Kjóko kapcsolatán keresztül mutatta be, hogy mit jelentettek a személyes kapcsolatok a második világháború után néhány évvel, két eltérő világnézetű országban, mit figyelhetek meg azok a kutatók, akik Magyarországra kerültek, és azok, akik Japánba. Hogyan vezetett az út a művészeti nevelés eredményeinek megfigyelésétől a kutatási folyamaton keresztül a kutatási eredmények bemutatásáig, gyakorlati megvalósításig Japánban és Magyarországon.

Ebből az előadás sorozatból két előadás tovább kutatott, kibővített, írott anyaga olvasható az alábbiakban. Ito Naomi zenetanár, zenei szakfordító-tolmács, Pro Cultura Hungarica-díjas zenetudós a kodályi koncepció japáni elterjedésének kezdeteiről, alakulásáról ír. Dr. Székács Anna japanológus, Sz. Vida Mária lánya és Csoma Orsolya zeneterapeuta, Sz. Vida Mária unokája a kisgyermek zenei és művészeti nevelésének témáján keresztül vizsgálja a japán és a magyar nép kulturális téren végbemenő kapcsolódását, ismerkedését az ötvenes évek végétől.

A szerzők a kutatáshoz használtak japán és magyar nyelvű szakirodalmat, családi archívumukban fellelhető leveleket, publikálatlan képeket, hogy így hozzák közelebb az olvasókhoz a korabeli Japán és Magyarország világát.

Magyarország és Japán kulturális kapcsolódásáról szóló kutatási anyag közzétételét a tokiói Liszt Intézet Magyar Kulturális Központ karolta fel, köszönet érte Nagy Anita igazgatónak és az Intézet minden dolgozójának.

Székácsné Vida Mária és Hani Kjóko bemutatása

Székácsné Vida Mária (1916–2000)

1. Székácsné Vida Mária (Tokió, 1963)

Székácsné Vida Mária a kisgyermekkori komplex művészeti nevelés egyik úttörője volt. Művészetpedagógiai és pszichológiai kísérleteivel a művészeti nevelés jelentőségét, transzfer hatását bizonyította.

Vida Mária az 1930-as évek végén, a magyar iskolapedagógia megújítójának, Karácsony Sándornak (1) az összejövetelein ismerte meg Kodály Zoltán munkásságát. 1941-ben a Képzőművészeti Főiskolán rajztanári, grafikus diplomát szerzett, közben gyermekkönyveket készített. Kodály Zoltán személyesen adott engedélyt neki, hogy népzenei gyűjtéseiből énekes gyermekjáték könyveket állítson össze, illusztrálja azokat. Nagyszalontai gyűjtéséből mondókás könyv is készült. 1951-ben művészettudományok kandidátusa fokozatot szerzett Tbiliszi-ben. Tanított az Óvónőképzőben, a Pedagógiai Főiskolán, később az ELTE Pedagógia, majd Pszichológia Tanszékén. Fő kutatási területe a kisgyermekkori művészeti nevelés volt. Székácsné Vida Mária öt évet töltött el Japánban az 1960-as évek elején, ahol tanulmányozta a japán kisgyermekkori képzőművészeti nevelés helyzetét. Vidéki iskolákat látogatott, konferenciákon vett részt és cikkeket írt. Japánban végzett megfigyeléseit, ezek tanulságait beépítette későbbi magyarországi oktatói és kísérleti munkájába. Japáni tapasztalatait *Gyermekművészet Japánban* című könyvében összegezte. Hazajövele után komplex művészeti nevelési kísérleteket vezetett óvodákban majd általános iskolában.

1966-tól óvodák kiscsoportosai számára kísérleti programot dolgozott ki az ábrázolás területén. Óvónő-továbbképző tanfolyamokat vezetett Budapesten és vidéken. A komplex művészeti nevelésről, kisgyermek fejlődéslektanáról az ELTE-n nagysikerű szemináriumokat tartott. A művészeti nevelés transzfer hatásáról konferenciákon számolt be és eredményeit több nyelven publikálta. Felkért szakértőként vett részt a Barkóczi–Pléh (2)

féle pszichológiai hatásvizsgálatban, mely Kodály zenei nevelési módszerének hatásrendszerét elemezte, és saját kísérletével is kapcsolódott a vizsgálathoz Kecskeméten (3).

Hani Kjóko (1929–2015)

2. Hani Kjóko (Siraume Óvodában, 1969 körül)

Hani Kjóko, Japánban, a Dzsijú Gakuen szabad szellemű iskolájában nevelkedett, hegedült és az iskola zenekarát dirigálta. Szaitó Hideo karmesteri osztályában tanult. Az iskola elvégzése után Bécsben, majd Lipcsében tanult zenét és 1958-ban átjött Magyarországra. Édesapján, Hani Goró történészen keresztül ismerte meg Kodály Zoltánt. Egy évig Vargyas Lajos zenetudóshoz járt tanulni, majd japán nyelvet kezdett tanítani az ELTE-n. Egészen 1967-ig az ELTE japán lektora volt. Közben kiválóan megtanult magyarul, és irodalmi fordításba kezdett. Kortárs szépirodalmat fordított japánról magyarra, és magyarról japánra, megismertetve így mindkét országot az aktuális irodalmi irányzatokkal. Modern japán elbeszélésekből antológiát állított össze.

Az 1960-as évektől Magyarországra látogató japán zenetudósokat, zenepedagógusokat kalauzolta az országban és tolmácsolt nekik. Az 1963-as tokiói ISME-n Szőnyi Erzsébetnek tolmácsolt és kalauzolta őt, majd 1964-ben, a Budapesten rendezett ISME konferencián is aktívan részt vett, tolmácsolt. 1967-ben végleg visszatért Japánba, ahol zenepedagógiai munkák fordítására kapott felkérést. Elhatározta, hogy Japánban megismerteti és elterjeszti a kodályi gondolaton nyugvó óvodai zenei oktatást. Ehhez Forrai Katalin segítségét kérte és kapta meg.

Létrehozta a Kodály Esztétikai Nevelési Intézetet, tanulni küldte Magyarországra a fiatal japán óvónőket, zenetanárokat egyéni és csoportos képzésre. Számtalan magyar zenepedagógiai írást fordított japánra, hogy segítse a módszer jobb megismertetését. Óvodát

alapított, mely a kodályi szellemiséget közvetítette. Hagyományos japán népi dalanyaggal, szakkönyvek fordításával megalapozta a kodályi elképzelésen alapuló óvodai zeneoktatást Japánban.

Kapcsolatuk

Vida Mária 1959 végén ismerte meg Hani Kjókot, aki az Eötvös Lóránd Tudományegyetemen a munkatársa volt. Amikor Vida Mária családjával évekre Japánba utazott, Hani Kjóko tanácsokkal segítette, majd a kiérkezésük után összeismertette őket családjával, és rajtuk keresztül haladó gondolkodású ismerőseikkel. Hani tolmácsolt Vidának konferencián, fordította cikkeit. Kapcsolatuk folyamatos baráti kapcsolat maradt az után is, hogy Hani Kjóko visszatért Japánba, Vida Mária pedig Magyarországra.

Jegyzetek

- (1) Karácsony Sándorról részletesebben: Kontra György (2009): *Karácsony Sándor, a nagyhírű professzor*. Budapest, Gondolat Kiadó. Tamusné Molnár Viktória: A művészeti nevelés kérdései Karácsony Sándor életművében TAMUSNÉ MOLNÁR VIKTÓRIA A művészeti nevelés kérdései Karácsony Sándor életművében - PDF Ingyenes letöltés (docplayer.hu) Letöltve: 2021. 09. 28.
- (2) Barkóczi Ilona—Pléh Csaba: *Kodály zenei nevelési módszerének pszichológiai hatásvizsgálata*. Kodály Intézet, Kecskemét. 1977.
- (3) „A kezdeti tervek szerint nem csak pszichológiai, hanem nyelvi, matematikai és rajzi-festési vizsgálatok is szerepeltek volna. A festés vizsgálatokat Székácsné Vida Mária vállalta és vitte végig, könyvet is írt róluk.” (Barkóczi Ilona: Kodály zenei nevelési módszerének pszichológiai hatásvizsgálata Barkóczi Ilona és Pléh Csaba könyve alapján, visszaemlékezés egy régi vizsgálatra. *nevelés_belivek* (tankonyvtar.hu) Letöltve: 2021. 09. 28.)

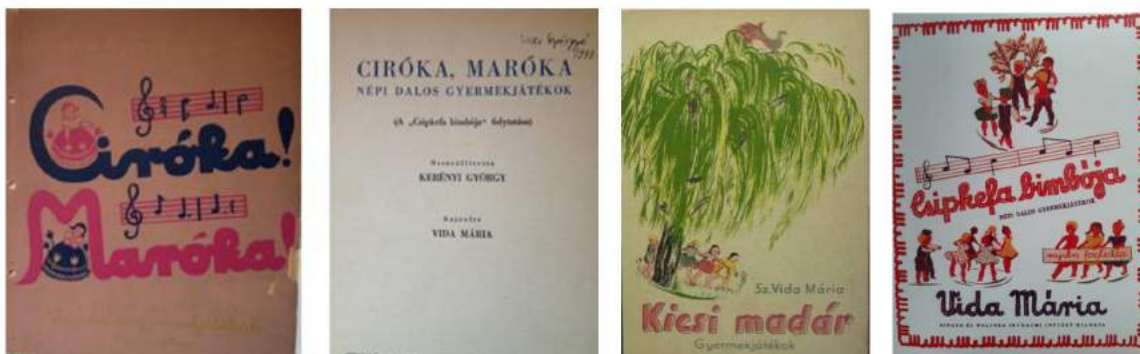
Képzőművészeti nevelés helyzete Magyarországon az óvodában, Vida Mária pályájának indulása

Magyarországon a háború után sokban megváltozott a bölcsődék, óvodák, iskolák rendszere, és a nevelőmunka célja is. Az intézményeket államosították, és egységes tantervet, egységes ideológiai háttérrel hoztak létre. Az ideológiát a szocialista munkáspárt határozta meg. A háború után a nők nagy része a gyermeknevelés mellett is munkába állt, így szükség volt a reggel 6-tól este 6-ig nyitva tartó bölcsődékre (0-tól 3 éves korig) és óvodákra (3-tól 6 éves korig). Az iskolákban kialakult a napközi otthonos rendszer. A nevelési célkitűzéseket a szocialista embereszmény megvalósítása jelentette, szovjet minta alapján. Az óvodai nevelésben az ábrázolás többnyire másolást jelentett, sémákat utánoztak.

A háború előtti jelentős pedagógusok egy része – tekintélyénél fogva – megmaradhatott vezetőnek (pl. Kodály Zoltán a zenei nevelés terén), de volt olyan is, mint Karácsony Sándor, aki bár a második világháború előtt országosan elismert pedagógus professzor volt, 1948 után mégis félreállították. Karácsony Sándor a népi kultúrából kiinduló művészeti nevelés híve volt, az irodalmi nevelést összekapcsolta Kodály népzene-alapú zenei nevelésével és a művészeti nevelés komplexitását hangsúlyozta egyetemi óráin és írásaiban. Az ő munkássága 1952-es halála után tanítványai munkásságán keresztül terjedt tovább.

Egyik tanítványa Vida Mária volt. Vida 1936-tól, 20 éves korától részt vett Karácsony Sándor budapesti szemináriumai alkalmain, ahol szó volt fejlődésről, alkotásról, a serdülők társaslélektanáról, irodalomról, filmről, színházról. Karácsony Sándor elgondolása a tanulás és tanítás folyamatáról életre szóló élmény volt Vida számára. Nemcsak olvasnivalóval, gondolkodni-, vitáznivalóval látta el Karácsony a köré gyűlt fiatalokat, hanem feladatot is adott nekik, igazi közösséget alakított ki. Vida ebben a körben ismerkedett meg Kodály munkáival. Így ír erről önéletírásában.

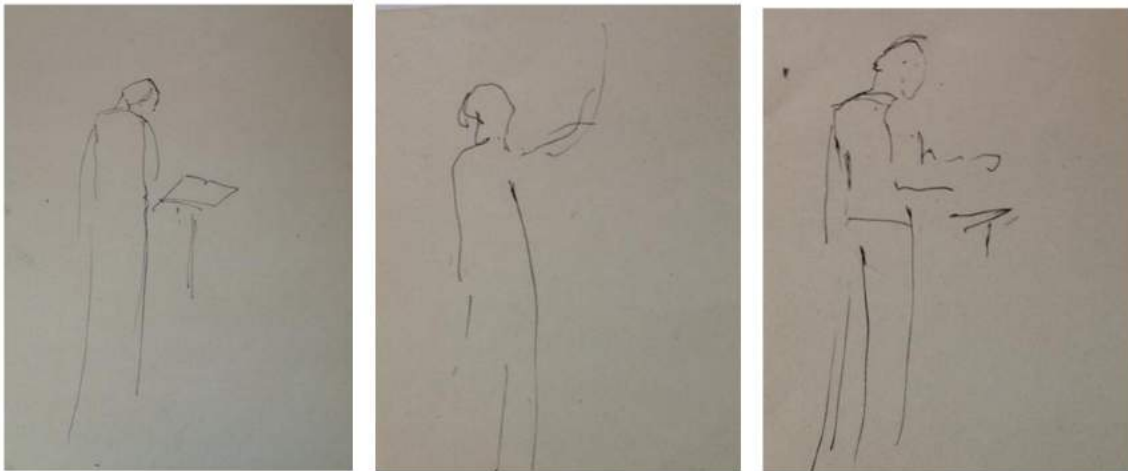
„Társaságunk éltető eleme a népdaléneklés; lelkes híve vagyok Kodály: Zene az óvodában című előadásának, írásának. Nagy szellemi hatás: Kodály és Bartók muzsikája. Karácsony tanítása: gyerekeknek folklórt, klasszikusokat! Nyelvben, zenében. Így készítem el Kodály jóváhagyásával énekes gyermekjáték könyveimet (Csipkefa bimbója; Ciróka! Maróka!) Később a nagyszalontai gyűjtésből válogatott mondókás könyvemet, a Keringeli borsó címűt.” (1)

3. Vida Mária énekes gyermekjáték könyvei

Vida Mária a Képzőművészeti Főiskolán a festő Szőnyi István növendéke volt, és Varga N. Lajoshoz járt grafikára, ahol fametszést, rézkarcolást tanult. Grafikusként, illusztrátorként már a főiskolai tanulmányai előtt megjelentek képeskönyvei. 1941-ben szerzett rajztanári diplomát. 1945-ben az Óvónőképzőben kezdett tanítani, majd 1946-ban a Szovjetunióba utazott továbbtanulni. Grúziában a kisgyermekek művészeti nevelését tanulmányozta, és ebből írta kandidátusi dolgozatát. (2) Kodály Zoltán 1947-es Szovjetunióbeli látogatásakor a kóruspróbákon a zeneszerző tolmácsa volt, és rajzokat is készített a próbák alatt, amelyekből Kodály felesége, Emma asszony elkért egyet. Így ír erről Édesanyjának írt levelében:

„Tegnap a próbán rajzoltam Kodályt. Egyet elkért Emma asszony. Ma neki ajándékozom a legjobb gyermekkórus rajzot.”

4. Vida rajzai Kodályról (Leningrád, 1947)

A Szovjetunióból visszatérve a Pedagógiai Főiskolán, a rajz tanszéken tanított, majd 1952-ben az ELTE Pedagógiai Tanszékére hívták, ahol az „óvodai nevelés”, a „művészeti nevelés” és az „ifjúsági irodalom” című tantárgyakat tanította. Cikkei megjelentek az *Óvodai nevelés* című folyóiratban. Az 1955. július-augusztusi számban *Népi játékok az óvodában* címmel ír a budapesti óvodák nagyszabású népi-játék- és táncbemutatójáról, melyen Kodály Zoltán is jelen volt. A cikkben Vida kitér arra is, hogy mivel elég kevés óvodába jutott el a Gyermekjátékok kötete (Magyar Népzene Tára I.), azt javasolja, legalább Kodály bevezetőjét el kellene juttatni minden óvónőhöz és az Óvónőképzőben kötelező olvasmánnyá tenni. Végül az esemény szervezőinek megköszöni a sok munkát, kiemelve Forrai Katalin munkáját.

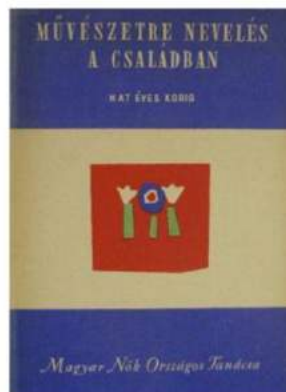
„S köszönet illeti Vikárné Forrai Katalin énektanárt, a „népijáték mozgalom” fiatal, lelkes harcosát fáradhatatlan, nagyszerű munkájáért.” (3)

Vida Mária a kodályi elveket próbálta kiterjeszteni a kisgyermekkorú képzőművészeti nevelésre is, összekapcsolva a mozgással és az irodalmi neveléssel. Küzdött a sematizmus, a rajzoktatásban jelen lévő másolás ellen és helyette a megfigyelést állította középpontba.

„Nekünk szülőknek nem szabad kész formákra tanítanunk kisgyermekünket” – írta. (4)

Egyetemi oktatói munkája során kapcsolatban volt az óvodapedagógusokkal, az óvodákban folyó pedagógiai munkával. Jól ismerte Forrai Katalin munkásságát az óvodai zenei nevelés terén. 1960-ban megjelent a *Művészetre nevelés a családban – hat éves korig* című könyve, melynek fő témája a látásra nevelés volt. Könyvében három gyermekének rajzi, ábrázolásbeli fejlődését figyelte meg, lerajzolta őket rajzolás, építés közben, és bemutatta munkáikat. Célja az volt, hogy megfigyelésre sarkallja a gyermekeket, a szülőkkel, felnőttekkel közösen is, szemmel és mozgással. Így ír könyvében:

„Ahogy zenei anyanyelvükre neveljük a gyerekeket, úgy kell „képzőművészeti anyanyelvüket” is megalapoznunk... Mesélünk nekik és a mesevilág ott tükröződik építményeikben, rajzaikban.” (5)

5. Székácsné Vida Mária: *Művészetre nevelés a családban – hat éves korig* (1960)

Jegyzetek

- (1) Székácsné Vida Mária: Önarckép – határterületen. In: (Bodor, Pléh, Lányi szerk.) *Önarckép háttérrel. Magyar pszichológusok önéletrajzi írásai*. Pólya Kiadó, 1998. 269.
- (2) A disszertáció címe: A gyermekek alkotó folyamatainak grafikai fixációja. A művészeti nevelés kérdései, 1948, Tbiliszi. Opponens: Dito Uznadze, a Pszichológiai Intézet vezető professzora.
- (3) Székácsné Vida Mária: Népi játékok az óvodában. *Óvodai nevelés*. 1955. július-augusztus. 272–273.
- (4) Székácsné Vida Mária: *Művészetre nevelés a családban - hatéves korig*. Magyar Nők Országos Tanácsa, 1960. 33.
- (5) Székácsné Vida Mária: *Művészetre nevelés a családban – hatéves korig*. Magyar Nők Országos Tanácsa, 1960. 52.

Hani Kjóko tevékenysége Magyarországon

6. Hani Kjóko az óvodásokkal

A Hani család Japánban jól ismert, szabad szellemű, haladó gondolkodású család volt. Hani Motoko, Hani Kjóko nagymamája, samuráj családból származott, keresztény iskolába járt és később a japán pedagógia és nőmozgalom kiváló egyéniségeként vált ismertté. Hani Josikazuval 1908-ban lapot alapított, melynek *Fudzsinnó tomo* (A nők barátja) volt a címe. 1921-ben iskolát hozott létre *Dzsijú Gakuen* (Szabad Akadémia) néven, amely kezdetben leányközépiskola volt, később kibővült elemi iskolai, óvodai és felsőoktatási részleggel, 4-től 22 éves korig. Bár normál iskola volt, de az új művészeti nevelést tűzte ki célul, a másolás helyett a megfigyelés elvét. Hani Kjóko ebbe a „művészetbarát” iskolába járt, itt tanult zenélni, hegedülni is. Részt vett az iskola zenekarának munkájában, vezényelte is őket.

1953-ban Európába ment, hogy karmesternek tanuljon. Először Bécsben, majd 1955-től Lipcsében tanult karmesterséget. Miután Lipcsében 1958-ban befejezte tanulmányait, Európában akart maradni, így átjött Magyarországra. Mikor Magyarországra jött, már hallott Kodály Zoltánról, s bár az nem adatott meg neki, hogy személyesen Kodálytól tanulhasson, itt-tartózkodása alatt magába szívta mind a magyar nyelvet, mind a magyar népi zenei anyagon nyugvó zenepedagógiai ideológiát. Ahogy egy későbbi magyarországi előadáson elmondta, 1958-tól egy évig járt az MTA népzene kutató csoportjába Vargyas Lajos zenetudóshoz, Kodály Zoltán tanácsára. Ezen az előadáson vallott arról is, hogy az első magyar nyelvű olvasmánya Kodály Zoltán *Zene az óvodában* című tanulmánya volt. A zenetanulást végül egy év után abbahagyta és 1959-ben az ELTE-n japán nyelvet kezdett tanítani. Nyolc éven át tevékenykedett az ELTE japán lektoraként. Japán nyelvet és kultúrát tanított és közben kiválóan megtanult magyarul. A tanítás mellett részt vett a magyar irodalmi életben, kortárs japán irodalmat fordított a magyar olvasóknak, és a japánok számára fordításai segítségével hozzáférhetővé tette a kortárs magyar irodalmat. (1)

A magyar zenepedagógiához való kapcsolódás, Kodály elgondolásának tanulmányozása és Japánba való átültetésének gondolata jóval később, hazautazása idején kezdte el foglalkoztatni. Sorsszerűnek érezte, hogy bár 9 évet élt Magyarországon, Kodály gondolataival mégis csak akkor kezdett el foglalkozni mélyebben, amikor Kodály meghalt. Úgy érezte, ha korábban kezd el ezt a munkát, Kodály sokat segíthetett volna neki a japán gyerekek zenei nevelésének kérdésében. Végül Forrai Katalin volt az, aki ebben a munkájában iránymutató volt. Forrai írásait fordította japánra, adaptálta a helyi népdalok, gyermekdalok (varabeuta) felhasználásával.

Jegyzetek

(1) Vihar Judit (szerk.): *Egy magyar lelkű japán, Hani Kjóko*. Balassi Kiadó, Budapest. 2018.

Japán a hatvanas években, Vida Mária és a Hani család

Vida Mária 1959 végén, a Karácsony Sándor körhöz tartozó Kerényi György zeneszerzőn keresztül ismerkedett meg Hani Kjókoval, de az ELTE-n is kollégák lettek. Vida és Hani kapcsolata elmélyült, mikor Vida 1960-ban megtudta, hogy férjével, Székács Imrével és három gyermekükkel 5 évre Japánba mennek kiküldetésre. Hani segített a családnak felkészülni a kiutazásra.

Magyarország és Japán 1959-ben újíttotta fel a háború után megszakadt diplomáciai kapcsolatokat. 1959-ben először Csatorday Károly követ érkezett Japánba, majd őt követte 1960-ban Székács Imre, aki a kereskedelmi kirendeltséget hozta létre.

7. Csatorday Károly követ (bal) és Székács Imre kereskedelmi tanácsos (jobb oldalon)

Vida Mária feleségként és édesanyaként ment vele, de kutató és megfigyelő munkáját a művészeti nevelés terén Japánban is folytatni kívánta.

„Fontos munkámnak éreztem, hogy figyeljem a japán művészeti nevelés akkori állapotát, nemcsak gyerekeim iskolájában, hanem másutt is, és kutassam tradícióikat.” (1)

A szülők úgy határoztak, hogy 6, 7 és 9 éves gyermekeiket a szomszédos japán körzeti általános iskolába adják, hogy megtanulják a fogadó ország nyelvét és kultúráját. Ez akkoriban szokatlanul bátor dolog volt, mivel a szocialista országok kiküldöttjeinek általános iskoláskorú gyermekei a szovjet nagykövetség iskolájába kellett, hogy járjanak. Hogy ne lehessen gond ebből, Vida Mária a szovjet követség iskolájában rajztanítást vállalt. Azáltal, hogy a gyerekek japán iskolába jártak, Vida betekintést nyerhetett a japán általános iskolai oktatás minden területére.

8. Sz. Vida Mária a három gyerekkel Tokióban (balról: Péter, Marika és Panka)

Látta a zeneórákat, ahol a zongorának volt központi szerepe, a mozgás és a sport jelentőségét és a rajz órák műhely jellegét. Addig, amíg Magyarországon a rajz órák 45 perces órát, a tanulók egyéni munkáját jelentették, festék, vagy színes ceruza használatát, addig a japán iskolában több órás, sokszor kollektív munka folyt, és például fametszés is volt. Az óra

elnevezése is más: magyarul rajzóra, japánul rajz és kézművesség óra. Vida különösen értékelte a környezetismeret és a természettudományos tárgyak oktatása során észlelt nagyszámú kísérletet, megfigyelést és rajzban rögzítést.

A gyerekeinek a japán iskola után, délutánonként magyar iskolát tartott, a magyar zenei általános iskola követelményeinek megfelelően. Munkájában óriási segítsége egy fiatal japán lány volt, Kobajasi Hiroko (ma Jamada Hiroko), aki náluk lakott és miközben a gyerekeknek segített a japán nyelvtanulásban, a japán életben való eligazodásban, maga is kiválóan megtanult magyarul. Így aztán a második évtől már a kutatómunkában is segítségére volt Vida Máriának, akár az anyagok értelmezésében, akár fordításában. Nem utolsó sorban pedig saját tapasztalatainak elmesélésével.

9. Kobajasi Hiroko és a gyerekek japán barátaikkal, Szőnyi Erzsébet felvétele 1963-ban

Vida kutatómunkájához a másik nagy kapcsolati segítséget Hani Kjóko családján keresztül kapta. Megismerkedett Hani Kjóko édesanyjával, Hani Szecukóval, aki továbbvitte a nagymama munkásságát és történész férjével, Hani Goróval, valamint Kjóko testvéreivel. Baráti kapcsolat alakult ki a két család között. Vida Mária több ízben is járt a *Dzsijú Gakuen*-ben, és az ott látottakat lejegyezte, vázlatokat készített. Megfigyeléseit felhasználta későbbi könyvéhez is. A Hani család kapcsolatain keresztül számos haladó gondolkodású értelmiségivel találkozott a Székács család, akik segítettek megérteni a japán gondolkodásmódot, a japán viszonyokat. Így ismerkedtek össze Szonobe Szaburó zeneszerzővel, Inui Takasi gyermekpszichológussal, Ide Norio egyetemi tanárral, Szuzuki Mieko gyermekkönyv íróval, Óta Kósi grafikussal, továbbá Kaszahara Jaeko rajztanárral, illusztrátorral. Mindannyian támogatták Vida Mária kutatómunkáját, és később velük együttműködve eljutott távoli iskolákba, jelentős, újító alkotó műhelyekbe is.

10. Szuzuki Mieko gyermekkönyv író és Kaszahara Jaeko rajztanár, illusztrátor
(Székács Anna és Szőnyi Erzsébet felvétele)

Jegyzetek

- (1) Székácsné Vida Mária: Önarckép – határterületen. In: (Bodor, Pléh, Lányi szerk.) *Önarckép háttérrel. Magyar pszichológusok önéletrajzi írásai*. Pólya Kiadó, 1998. 271.

A kisgyermekkor zenei nevelés az 1960-as évek közepéig Japánban

A fellelhető adatok szerint Szonobe Szaburó zenetudós, zenekritikus volt az, aki elsőként Japánban Kodály Zoltánt, mint népzene kutatót bemutatta. Szonobe 1956-ban nyolc hónapon át bejárta Kelet-Európát és útja során érintette Magyarországot is. A Magyar Tudományos Akadémián találkozott Kodály Zoltánnal. Útjáról *Kelet-európai útinapló 1956* című művében számolt be. (1) Leírta találkozását Kodálllyal, akinek úgy mutatkozott be, hogy „valószínűleg én vagyok az első, aki az Ön és Bartók népzene kutatói eredményeit Japánban bemutatta”, majd hozzátette, hogy „ennek is már húsz éve”. Vagyis ez azt jelenti, hogy Szonobe már az 1930-as években megismertette a japánokkal Kodály és Bartók népzene kutatói munkásságát. A naplóból kiderül, hogy Magyarországon meglátogatott zene iskolákat, de a zenei nevelésről külön nem tett említést. Szonobe fogékony volt az új oktatási módszerekre, és tetszett neki Kodály elmélete, mely a népdalt tekinti kiinduló pontnak a zenei nevelésben.

Szonobe 1955-től tíz éven keresztül a Japán Pedagógus Szakszervezet Oktatási Továbbképzés Csoportjának tanáraként tevékenykedett. A pedagógus szakszervezet 1956-os Oktatási Találkozóján a meg tárgyalta témák között szerepelt a *varabeuta*, a hagyományos japán gyermekdal, de csak oktatás-elméleti kérdésként kezelték. Még ebben az évben megalakult a Japán Zenei Képességfejlesztő Társaság és ekkor jelent meg először kiemelten a japán gyermekdal a zenei nevelésben.

A következő évben, 1957-ben Szonobe megalakította a Zenei Nevelési Társaságot. A Japán Pedagógus Szakszervezet Oktatási Továbbképzési Csoportja és a Zenei Nevelés Társaság közösen hangsúlyozta a hagyományos gyermekdalok, varabeuták alkalmazásának szükségességét az oktatásban. Vagyis a varabeuta témája elméleti kérdésből elindult a gyakorlati alkalmazás felé.

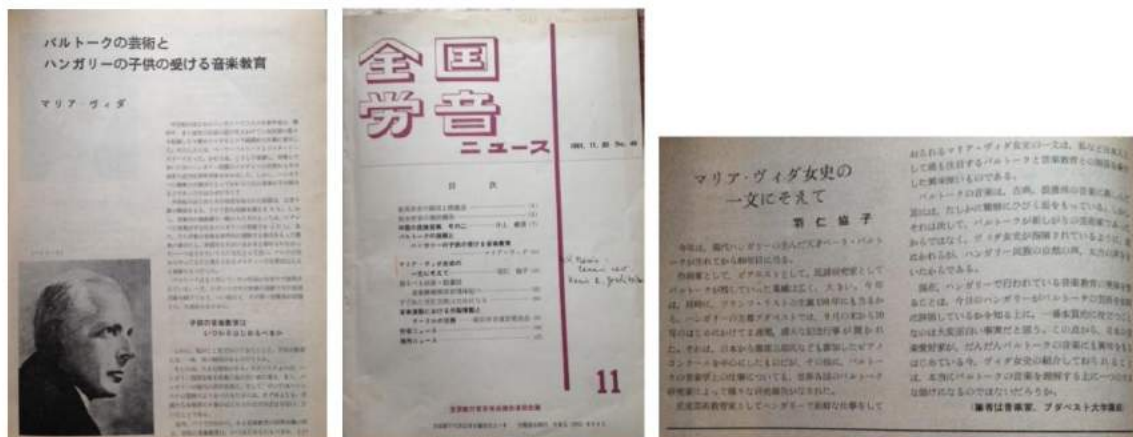
1960-ban megjelent Koizumi Fumio népzenetudós *A hagyományos japán zene vizsgálata* című műve (2), mely tisztázta a japán népdalok hangsorszerkezetét. E mű nyomán a pedagógusok lelkesedni kezdtek a saját népdalaikból, varabeutáikból kiinduló zenei nevelés iránt.

1961-ben a Tokyo Művészeti Egyetem Koizumi Fumio által vezetett népzenei szemináriuma megkezdte a fővárosban, Tokióban még fellelhető és aktívan élő gyermekdalok felkutatását, felmérését. Ennek eredménye csak jóval később, 1969-ben *Varabeuta kutatás* címmel jelent meg két kötetben, az egyik a kutatás leírását, a másik a kottákat tartalmazta. (3) Összegyűjtötték azokat a hagyományos gyermekdalokat, játékokat, varabeutákat, amiket az iskolások akkoriban Tokióban énekeltek és játszottak. Evvel bizonyították, hogy az iskolások számára ezek nem a múlt tartozékai, hanem élő zene és játék, amely a zenei nevelés kiindulópontjaként kell, hogy szolgáljon.

11. Koizumi Fumio: *A hagyományos japán zene vizsgálata* (bal); *Varabeuta kutatás* (jobb)

Székácsné Vida Mária, aki 1960 végén érkezett Japánba, a Hani család kapcsolatain keresztül megismerkedett Szonobe Szaburó zenetudóssal. Vida, akinek a szakterülete a művészeti nevelés volt, feladatának érezte, hogy segítse Szonobe Szaburóék munkáját. Bár ő maga nem foglalkozott konkrétan a zenei neveléssel, de jól ismerte Kodály és Bartók munkásságát, Kodály zenei nevelésről alkotott elképzelését. Korábban ő maga is készített Kodály népzenei gyűjtéseiből kisgyermekeknek képeskönyvet, az óvodai művészeti nevelés kérdéseit oktatóként belülről ismerte, Forrai Katalin óvodai zenei neveléssel kapcsolatos munkásságát nagyra értékelte, így Szonobéval komoly szakmai beszélgetést tudtak folytatni. Emellett saját gyermekei Magyarországon Kodály elképzelése szerint működő ének-zenei iskolába jártak. Ezért, mikor 1961-ben Szonobe felkérte Vidát, hogy írjon egy ismeretterjesztő cikket a szakszervezet zenei folyóiratába, örömmel eleget tett a kérésnek. A Zenkoku RóOn Nyúszu 1961. novemberi számában jelent meg a cikk *Bartók művészete és a magyar gyermekek zenei nevelése* címmel. (4) Ebben a cikkben Vida bemutatta a kodályi zenei nevelés alapelveit, sorra vette, hogy mikor kell kezdeni a gyermekek zenei nevelését, írt a zenei anyanyelv elsajátításáról, a népdal alapú zenei nevelésről. A cikket Hani Kjóko fordította japán nyelvre, és kiegészítést is írt hozzá *Megjegyzés Vida Mária asszony cikkéhez* címmel. (5)

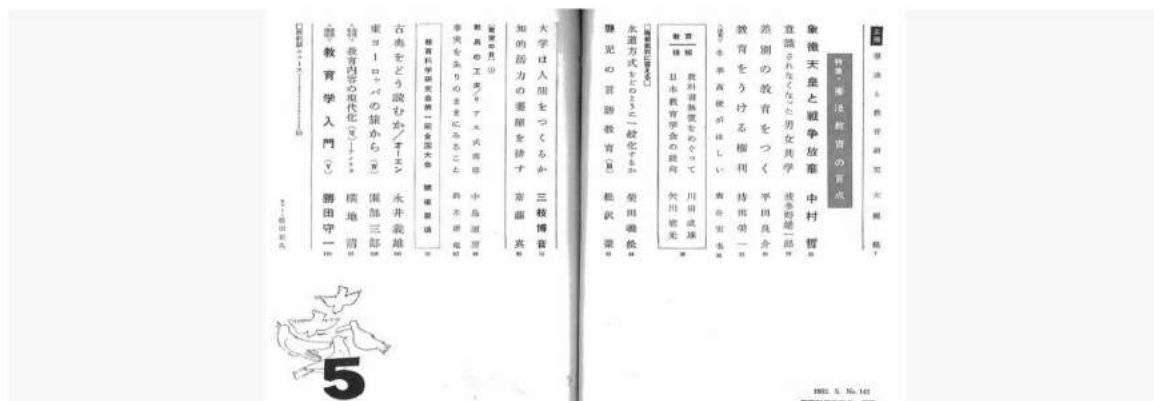
12. Vida cikke a zenei folyóiratban és Hani hozzászólása 1961-ből

Szonobe írta, hogy 1961-ben meghívták a Budapesten megrendezett Liszt-Bartók Nemzetközi Zenetudományi Konferenciára, ahol újra találkozott Kodálllyal. Azt a beszélgetést, amit akkor Kodálllyal folytatott, az 1962. májusi *Kjóiku* (Nevelés) című folyóiratban közzétették, *A kelet-európai útról* címmel.

„Kjóko még Japánban van? – kérdezi (Kodály). Kjóko az Hani Kjókót jelenti. Hani Kjóko két hónappal az én indulásom előtt érkezett vissza Japánba, néhány év kihagyás után, és három-négy nappal az indulásom előtt szerepeltünk együtt a televízióban is.” „Még utána is kérdezett Kjókoról... Úgy tűnik, őt mindenki szereti.” (6)

Ugyanebben a cikkben említi Szonobe, hogy az 1961. októberi *Kjóiku*-ban Hani Kjóko a magyar zenei nevelésről írt cikket. A *Kjóiku* folyóirat 1962. májusi számában Szonobe a japán zenei nevelésről az alábbiak szerint írt.

„Az a gondolat, hogy a csecsemőkortól a kisgyermekkorig, és tovább az alsó tagozatos, felső tagozatos korig a zenei nevelést mindenekelőtt a varabeutával kell indítani, már nem egyszerűen elméleti állítás, hanem végre a megvalósulás szakaszába lépő tény.” (7)

13. Szonobe Szaburó: A kelet-európai útról, *Kjóiku*, 1962. május

Szonobe 1962-ben Jamazumi Maszamival közösen kiadta a *Nihonno kodomono uta* (Japán gyermekek dalai) című könyvét, melyben szintén szó esik a magyar zenei nevelés helyzetéről.

Az 1963-as Ongaku geidzsucu (Zeneművészet) című folyóiratnak beküldött *Kodály Zoltán 80 éves születésnapjára* című írásában Szonobe Kodály zenei neveléséről írt részletesebben.

„Makacs tény, hogy a magyar gyerekek magyarul kezdenek beszélni, majd énekelni, és ez az út vezet a zeneiséghez. Hamisítatlan eredeti régi magyar dalokból indul a zenei nevelés. Ez a japánok esetében is pontosan így van.... Kodály rendszere ebből indul... de ez nem a nyugat-európai rendszerhez való visszatérés eszköze, hanem egy saját univerzális világ kialakítása, melynek alapja a magyar folklór.” (8)

Ily módon, Szonobe elképzelése a „varabeutával kezdődő zenei nevelésről”, Kodály koncepciójával együtt jutott el a helyi pedagógusokhoz írott anyagokon és előadásokon keresztül.

Koizumi elméletileg és gyakorlatilag is támogatta ezt az elképzelést. 1962-től *A hagyományos japán zene vizsgálata* folytatásaként, *A japán ritmus* címmel, a Zeneművészet folyóiratban jelent meg folytatásokban, de könyvként csak halála után, 1984-ben jelent meg *A hagyományos japán zene vizsgálata 2 Ritmus* címmel.

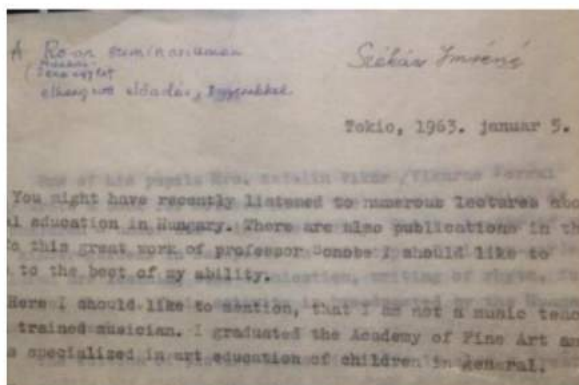

14. Koizumi Fumio az 1963-as ISME konferencián, Vida rajza

1962-ben Ósima Maszajaszu, a Tóhó Zeneművészeti Egyetem zongora tanszakának professzora, Csabay László énekes zongorakísérőjeként Budapesten koncertezett. Utána Ósima Hani Kjóko kíséretében három héten keresztül végiglátogatta és megfigyelte a magyarországi óvodákat, iskolákat, zeneiskolákat.

1963-ban Vida Mária meghívást kapott a Szonobe-féle RóOn szemináriumba, a Zenei Nevelési Társaságba, ahol angol nyelvű előadást tartott a magyar zenei nevelésről, Kodály nevelési elképzeléseiről, a zenetanárképzésről, és a zenei általános iskolákról. Részletesen bemutatta a zenei általános iskola zeneóráinak felépítését, és az énektanítás módszerét. Osztályonként végigvette a szolmizálást, a kézjelről énekelést, a blattolást és a hallás utáni

kottalejegyzést. Vele volt három gyermeke is, akik mindezt bemutatták a gyakorlatban is. Mindhárom gyerek a maga iskolai szintjének megfelelően énekelt kézzelről szolmizálva dallamot, illetve mutatott be ritmusgyakorlatokat. Ebben az előadásában Vida beszélt arról is, hogy az iskoláskor előtti zenei nevelés módszertanát Forrai Katalin dolgozta ki, ő írt könyvet a kisgyermek zenei fejlesztéséről. Ennek köszönhetően, noha személyesen Forrai Katalin először csak 1968-ban járt Japánban előadókörúton, a zenetanárok egy része már 63-ban hallhatott róla.

15. A 63-as előadás angol nyelvű gépbe írt szövege és az éneklő gyerekek

1963 júliusában rendezték meg Japánban a Nemzetközi Zenei Nevelési Társaság (ISME) 5. konferenciáját, ahová magyar részről Szőnyi Erzsébet volt a hivatalos meghívott. Előadást tartott, de az ő feladata volt az is, hogy hivatalosan bejelentse: 1964-ben Budapest tartja az ISME konferenciát. Szőnyi kísérője a szakmai és a magán programokon Hani Kjóko volt, aki az előadásait is tolmácsolta. Szőnyi az *Öt kontinensen a zene szolgálatában* című könyvében részletesen beszámolt Japánban tett utazásáról. Ebben értékelte a konferencián látottakat, hallottakat, és az óvodai, iskolai látogatások tapasztalatait. Ezeket a tapasztalatokat felhasználva tudta később sikeresen segíteni a tanulmányi továbbképzésre hazánkba érkező japán fiatalokat.

„Előadásom címe: „Az iskola-zenészek képzése Magyarországon” volt, de érintettem általános zenepedagógiába tartozó metodikai kérdéseket, és néhány gondolatot a magyar népzene nék is kellett szentelnem.” „Utána hozzászólások következtek, melyet spontán voltuk miatt rendkívül érdekesek voltak, és a válaszokkal együtt szinte felérték egy újabb előadással.”
(9)

16. Vida rajzai az 1963-as ISME konferencián bemutatót tartó Szuzuki módszerrel tanuló gyermekekről

Szőnyi részt vett a Szonobe Szaburó által rendezett találkozón, előadást tartott, amit ebben az esetben is Hani Kjóko tolmácsolt. Mivel Szőnyi Erzsébetet Vida Mária is jól ismerte még a Kodály-tanítványi körből, így ő is segítette a zenepedagógust az útja során. Együtt látogattak el július 11-én a Toho Music School zenei óvodájába bemutatóra, majd utána Hani Kjóko húgához, aki Szőnyi Erzsébetnek és a Toho tanárainak rendezett összejeövetelt tapasztalatcserére.

17. Vida Mária és Kaszahara Jaeko Szőnyit elvitte a tengerre, Szőnyi Erzsébet felvétele

Szőnyi hivatalos látogatása Japánban, előadása a konferencián, az 1964-es budapesti ISME bejelentése nagy szolgálatot tett a hivatalos magyar kultúrdiplomáciának, mely a két ország viszonyát a zenén keresztül igyekezett közelebb hozni. Ebben az időben kezdtek magyar zenészek (karmesterek, zongora- és hegedűművész) fellépni Japánban, bemutatva a magyar zene színvonalát.

1963 őszén Tanimoto Kazujukit meghívta a Magyar Tudományos Akadémia népzene kutató csoportja, és Tanimoto előadást tartott az *Ainu hagyományos zenéről*, melyet Hani tolmácsolt. Az előadás után Kodály először azt kérdezte Tanimotótól, hogy „az Ainuknak van-e írása?”, majd mikor azt a feletet kapta, hogy „Nincs írásuk, minden szájhagyomány útján terjed”, akkor azt válaszolta, hogy „Az jó, az a legjobb!”. Majd egy kérést intézett hozzá: „Tudna-e küldeni ainu zenét lekottázva?”.

18. Tanimoto és Hani Kodálynál (*Varabeuta fejlődése. Kodály Esztétikai Nevelési Intézet 1969–1978. Kodály Esztétikai Nevelési Intézet 1979. 22.*)

Két évvel később a Nippon Hósó Kjúkai Suppan megjelentette a *Hagyományos ainu zene* című könyvet és Tanimoto azonnal elküldte Kodálynak. Ezt a történetet maga Tanimoto írta le egy kis emlékkötetében, melyet a magyar nagykövetség adott ki Kodály születésének 100. évfordulójára. (10) Kodály ebből 41 dallamot dolgozott fel két szólamra, és magyar dallamokkal együtt, 1968-ban *77 kétszólamú énekgyakorlat* címmel jelent meg.

酒作りの歌 (谷本『アイヌ伝統音楽』より)
Ainu dallam (Tanimoto „Ainu hagyományos zene”-ből)

3/4 J = 80

i - cha - ri ko te - re - ke - re (春 採)

コダーイ『77の二声練習』№17 Kodály „77 kétszólamú énekgyakorlat” 17.

19. Tanimoto és Maszuda könyvéből egy ainu dallam és Kodály 77 kétszólamú énekgyakorlata

1964-ben az előző évi tokiói bejelentésnek megfelelően a 6. ISME Konferenciát Budapesten rendezték meg. A konferencián a tiszteletbeli elnökké választott Kodály Zoltán tartott előadást. Ekkor először mutatták be Kodály zenei nevelési elképzelését gyakorlati formában is, és ez volt a kiinduló pont az egész világon való elterjedéséhez. Ezen a

konferencián Japánból mintegy harminc fő vett részt, akiknek Hani Kjóko segített tolmácsolással. Nagy sikert aratott bemutató foglalkozásaival Forrai Katalin, aki óvodás csoportjaival megmutatta a résztvevőknek a népi gyermekjátékok és a népzene alkalmazásának módszerét a gyakorlatban.

Az ISME-t június végén rendezték meg, de azon a nyáron volt még egy konferencia, amelyet a Nemzetközi Népzenei Tanács tartott Budapesten. Koizumi Fumio *A világ népzenejének felfedezése* című művének *A magyar zene* fejezetében a következőképpen ír.

„Kodály késői éveinek tevékenysége főként a zenei nevelésre összpontosított, egy olyan módszertant gondolt ki, mely a népzenei alapokból kiindulva a gyermekeket egy tágasabb, gazdagabb zenei világba viszi.”

Hozzáteszi továbbá:

„A nemzetközi konferencia nagyon tanulságos volt. Mivel Kodály Zoltán még jó egészségi állapotban volt, lehetőség adódott különböző összejöveteleken vele és fiatal feleségével közvetlenül beszélgetni. Nagyon sok tanulságos beszélgetést hallottam Kodály utódjának, Járdányinak a módszertanáról, a tanulmányról, amely megmutatja, hogy az európai népzenet hogyan lehetne széles körűen rendszerezni, osztályozni. Továbbá a vitán is részt vehettem.” (11)

Kutatásai alapján Ito Naomi feltételezi, hogy az a nemzetközi konferencia, amelyen Koizumi részt vett, a Nemzetközi Népzenei Társaság konferenciája volt.

1965-ben Kasze Ruriko Magyarországra jött, aki visszaérkezése után létrehozta a Kodály Módszer Kutatócsoportot. Négy évvel később lefordította a *Zongoraiskola 1.2.* című alapfokú magyar zongoratanfolyamot, mely az *Ongaku no Tomosa* kiadásában jelent meg.

Jegyzetek

- (1) Szonobe Szaburó: *Kelet-európai útinapló. 1956.* Heibonsa, 1956.
- (2) Koizumi Fumio: *A hagyományos japán zene vizsgálata.* Ongaku no Tomosa, 1960.
- (3) Koizumi Fumio: *Varabeuta kutatás.* Varabeuta no kenkjú kankókai 1969.
- (4) Székácsné Vida Mária: *Bartók művészete és a magyar gyermekek zenei nevelése.* Zenkoku RóOn Nyúszu 1961. 11. 20 No. 49.
- (5) Hani Kjóko: *Megjegyzés Vida Mária asszony cikkéhez.* Zenkoku RóOn Nyúszu 1961. 11. 20 No. 49.
- (6) Szonobe Szaburó: A kelet-európai útról. *Kjóiku* 1962. május. 132–135.
- (7) Szonobe Szaburó: A kelet-európai útról IV. *Kjóiku* 1962. május. 113.
- (8) Szonobe Szaburó: Kodály Zoltán születésének 80. évfordulójára. *Ongaku Geidzsutsu* 1963. április. 36. Ongaku no Tomosa.
- (9) Szőnyi Erzsébet: *Öt kontinensen a zene szolgálatában.* Budapest, Gondolat, 1979.
- (10) Tanimoto Kazujuki: *Hagyományos ainu zene.* Nihon Hószó Shuppan Kjókai, 1965. 360.

(11) Koizumi Fumio: *A világ népzenejének felfedezése. A magyar zene.* Dzsicugjó no Nihonsa, 1976. 222.

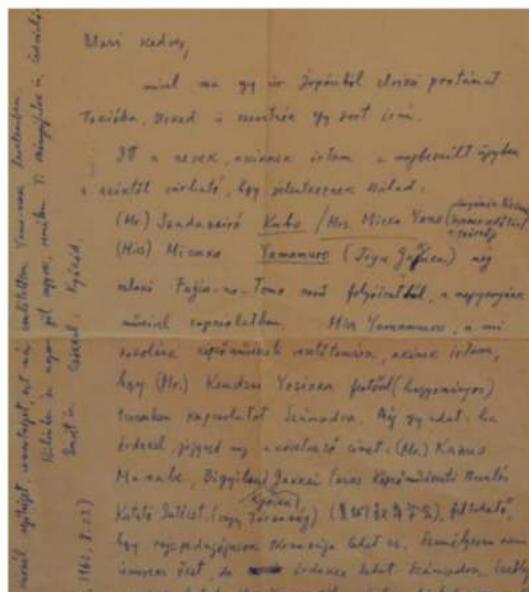
A képzőművészeti nevelés helyzete Japánban, magyar szemmel

Vida Mária Japánban családanyai, diplomata feleségi szerepkörén túl, megpróbált a japáni rajzoktatás, művészeti nevelés kérdéskörében is eligazodni. Eleinte csak megfigyelte gyermekei iskolai (Kógai sógakkó, Tokió) rajzóráinak folyamatát és erről feljegyzéseket, rajzos vázlatokat készített.

20. Rajz és kézművesség óra a Kógai sógakkóban, Vida Mária rajza

Később szert tett szakavatott segítőkre. Egyrészt gyermekkönyv író barátnője, Szuzuki Mieko segítségével, másrészt Hani Kjóko volt az, aki a kapcsolatait mozgósította. Úgy segített, hogy összekötötte Vida Máriát Josioka Kendzsi festőművésszel, aki a Dzsijú Gakuen tanára volt. Hani 1962. 8. 23-i levelében azt javasolta Vidának, hogy vegye fel a kapcsolatot a Bidzsucu Kjóiku Gakkai-jal (Képzőművészeti Nevelési Társaság), és neveket is megadott neki. Így ismerte meg a Hanga (Metszetek) című folyóiratot, melyet aztán járatott. Tanulmányozni kezdte a művészeti nevelési szakirodalmat. Kérésére Japán számos pontjáról küldtek neki a rajztanárok gyermek metszeteket (fametszetet, papírmetszetet), amiket rendszerezett, és volt, amit haza is küldött Magyarországra, az egyetemre.

21. Hani Kjóko magyar nyelvű levele 1962-ből Vidának

A Hanga folyóiratból megtudottakról így írt:

„Az egyik számban kottákat találok, versekkel, metszetekkel együtt. Igen, ez az, ami engem oly régóta érdekel. Különféle kifejezési formák együtt: zene, versírás, kép az iskolában. Véletlen együttes ez – tűnődöm – vagy tudatos pedagógiai munka eredménye?.” (1)

Ezt a kérdést úgy tudta megválaszolni, hogy megpróbált közvetlenül kapcsolatba lépni az iskolákkal és iskolalátogatással tapasztalatokat szerezni. 1963-ra a japán szaknyelvben is jobban eligazodott és kapcsolatai is kiterjedtebbek lettek. Ide Norioval és Szuzuki Goróval konzultált, akik a rajztanítás megújításán dolgoztak, és a témában publikáltak. Ide Norio szobrászművész volt, és a gyermekrajz-ábrázolás fejlődéslélektanának tanára a tanítóképző egyetemen. Ő hívta meg Vida Máriát az Atarasi E no Kai (Új Rajz Egyesület) negyedik országos konferenciájára, hogy vegyen részt és tartson előadást.

Az Új Rajz Egyesület konferenciáját 1963. augusztus 6.-9. között tartották Kioszatóban a japán Alpok fennsíkján. Ezen a konferencián vidéki és tokiói rajztanárok, tanítók vettek részt, mintegy nyolcvanan. Vida előadásának témája a magyar festészet fejlődése, a magyar esztétikai nézetek, és a magyar rajztanítás alakulása volt. A konferenciát vezető Ide Norio gyermekrajz-elemzései, a sématorés elve, és a komponálás indirekt tanítása kisgyermekkorban, nagy hatással voltak Vidára. A másik fontos előadás Suzuki Goró tokiói rajztanáré volt, aki azt emelte ki, hogy a rajztanításban az együttes megfigyelésnek, vagyis az osztály közös munkájának milyen fontos szerepe van rögtön az iskoláskor elejétől.

„Suzuki Goro előadása engem külön is érdekelt, s azért is érintett fájón, mert nálunk éppen az általános iskola első osztályában nincs rajztanítás. Így sok gyerek fejlődése megtörik...” (2)

A konferencián a kommunikációt segítette, hogy Hani Kjóko tolmácsolta az előadást, és fordítással segített a beszélgetéseknél. A megbeszélések rávilágítottak arra, hogy ha Vida meg

akarja mélyebben ismerni a japán rajzoktatás múltját, jelenét, akkor személyesen kell elutaznia az iskolákba. Még a nyáron a Bidzsucu Kjóiku (Képzőművészeti nevelés) folyóirat megkeresésére egy interjú készült Vida Máriával és Ide Norióval a gyermekkori művészeti nevelésről. Az eseményen Hani Kjóko segített a kommunikációban.

22. Bidzsucu Kjóiku interjú (Ide Norio háttal balra, Hani Kjóko, Vida Mária)

Kutatások a vidéki japán iskolákban, Kaszukava Kazuo, Szaitó Kihaku

A kiosztói konferencia után a család Kobajasi Hiroko szülőfalujába, Oguni macsiba (Nígata prefektúra), utazott. A faluban még nem járt európai ember, így nagy esemény lett a Székács család jövetele. Vida Máriától azt kérte a falu legtekintélyesebb családfője, hogy készítsen róla portrét, majd mások is kértek rajzokat. Aztán a szomszéd városból, Kasivazakiból megérkezett Kaszukava Kazuo, aki korábban a környékbeli falvak rajztanára volt. Vele Vida Mária a rajzpedagógiáról beszélgetett.

„<Azt mondogattam már régen a falusi gyerekeknek, hogy minden tájnak – így Oguni Macsinak is – sajátos dialektusa van. Beszéljetelek, írjatok bátran a saját nyelveteken. De így is rajzoljatok, Oguni Macsi nyelven! Ne akarjatok szépen rajzolni, mert ebből jön a séma, a másolás!> – mondja el ars poeticáját Kaszukava.” (3)

Vida megdöbbenve fedezte fel, hogy a „dialektusról” alkotott elképzelésük megegyezik, és beszélgetőpartnere a távoli kis japán faluban „képzőművészeti anyanyelvről” beszélt, a nyelv és a rajz összefüggéséről, ami összecsengett az ő saját korábbi, és 1960-as könyvében leírt gondolataival. A találkozás öröme róla is készült portré.

23. Kaszukawa Kazumi tanár úr, olvasó öregasszony, Vida rajza, Oguni-macsi

1963 szeptemberében kezdődött meg a vidéki iskolalátogatás. Vida Szuzuki Mieko gyermekkönyv íróval utazott Tóhokuba, mivel azt hallotta, hogy ott készülnek a legszebb, legérdekesebb gyermekfametszetek. Maioka hegyi iskoláját látogatták meg, ahol a gyerekek éppen a „Barátom arca” címmel készítették fametszetet. 32 gyerek (5. és 6. osztály), dolgozott összevontan, két óra hosszat. Előttük vázlat papír, falap, tus, ecset és ceruza volt. Először megbeszélték a feladatot, aztán munkához láttak, rajzoltak, metszettek, majd közösen festékeztek, és a nyomtatást már megint ki-ki maga végezte. A lenyomtatott munkákat kiállították az osztályteremben. Később a beszélgetés során kiderült, hogy az ottani tanárok Óta Kósi, a Hanga (Fametszet) mozgalom elindítójának könyvéből képezték magukat.

24. Maioka, a gyerekek fametszetet készítenek, Vida rajzai

25. A kész fametszet: „Barátom”

Hacsinohe volt újtuk következő állomása, ahol fametsző szakkört néztek meg, majd Aomoriból mentek tovább Szanbongiba. Itt Vida Mária ajándékba kapott egy fametszet kötetet, melyet általános iskolások készítettek Nitobe Cutórol, Szanbongi alapítójáról. A gyerekek és tanáraik először könyvtárban kutattak a városalapítás történetéről, majd vázlatokat készítettek a korabeli ruházatról, épületekről, tájról. Az elkészült vázlatokból 48 kompozíciót választott ki a tanár, amiket a diákok kifaragtak. Iskola után napi 3 órát dolgoztak rajta. Egy év alatt készült el az 50 lapos kötet. A kötethez a gyerekek bevezető verset is írtak.

26. Hacsinohe, „Sirályok ege”

27. Fametszetalbum Nitobe Cutóról

Honsú sziget legészakibb csücskébe, a Simokita félsziget egyik kicsinyke iskolájába a kavamei iskolába is eljutottak. Megismerkedtek az ott tanító Szavada házaspárral, és rajtuk keresztül a kavameiek történetével. Itt szénégető családok éltek, és a házaspár arról a módszerről számolt be Vida Máriának és Szuzuki Miekónak, amivel a kezdetben alig kommunikáló, elmaradott gyermekeket sikerült felszabadítani, alkotó gyermekké tenni. Ez a módszer a versírás, a megzenésítés, a fametszet és a fogalmazás együttes alkalmazása volt, ezeknek együttes hatása vezetett eredményre.

A vidéki iskolalátogatás, a szakkör tapasztalata, a zene, vers, fametszet egymást erősítő hatása azt mutatta meg Vidának, hogy számtalan újító szándékú törekvés van jelen ezeken a fővárostól oly távoli területeken, és a pedagógiai cél nem a művészi teljesítmény, vagy a technikai tökéletesség, hanem a nevelés maga. A tanárok ismerték Óta Kósit vagy a Szozó Biiku no Kai (Alkotó Művészeti Egyesület) munkáját, vagyis az újító mozgalmak eljutottak az ország távoli pontjaira is.

28. Jukka chan figyeli a nénje csigáit, Vida rajza, 1963. 9. 19. Kamaishi

További kutatások a vidéki japán iskolákban, Szaitó Kihaku

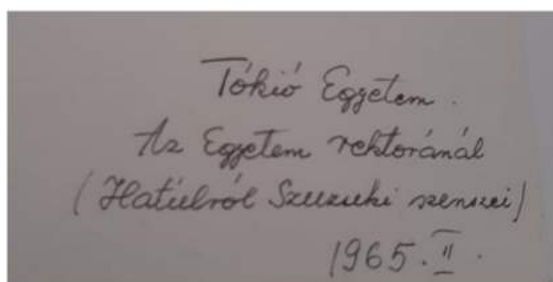
1964 tavaszán Suzuki Mieko és Vida Mária azért vágott bele egy újabb vidéki kutatóútba, hogy meglátogatva Szaitó Kihaku iskolaigazgatót, megismerkedjenek összművészeti pedagógiai módszerével. Gunma prefektúrába mentek, a Tone folyó partjára, ahol Szaitó a *Sima sógakkó* (Simai általános iskola) igazgatója volt kilenc éven át. Itt beszélgettek a 180 gyereket ellátó iskola tanáraival az iskolában bekövetkezett változásokról, a gyerekek és szüleik kötöttségektől való megszabadításáról és a tanárok, szülők, gyerekek közösségének megteremtéséről. Később levetítettek egy filmet, ami az iskola életéről készült, majd Vida Mária ajándékba kapta Szaitó 1960-ban megjelent *Mirai tandzsó* (A jövő születése) című könyvét, melynek fotóit Kavasima Hiroshi fotóriporter készítette az iskoláról. A könyv fotóiból abban az időben, Tokióban kiállítás is nyílt és így válhatott Japán-szerre ismertté Szaitóék új nevelési módszere, a simai elemi iskola története. Szaitó a tanítási óra középpontjába a szellemi erőfeszítést és a nyomában következő közös felszabadulást állította. Szerinte igen szoros kapcsolat van a tudatosság formálása és a művészeti nevelés között. Szaitónak ez az álláspontja egyezik Kodály zenei nevelési elképzelésével. Szaitó a *Dzsugjó njumon* (Bevezetés a tanításba) című könyvében fejtette ki részletesen elgondolását.

1964 novemberében, a Szozó Biiku no Kai (Alkotó Művészeti Egyesület) Nagojában tartotta 10. Szemináriumát és rajzversenyét. Az egyesület vezetője, Kubo Teidzsiró, meghívta Vidát a szemináriumra és a zsűribé. Régebről ismerték egymást. Zsűrizés közben beszélgettek Kubóval a japán iskolai rajzoktatásról, amivel Kubo egyáltalán nem volt elégedett. Úgy gondolta, hogy a tanári továbbképzés a járható út, a tanároknak több gyermeklélektant kell tanulniuk.

29. Vida 1969-es cikke Szaitó Kihakuról

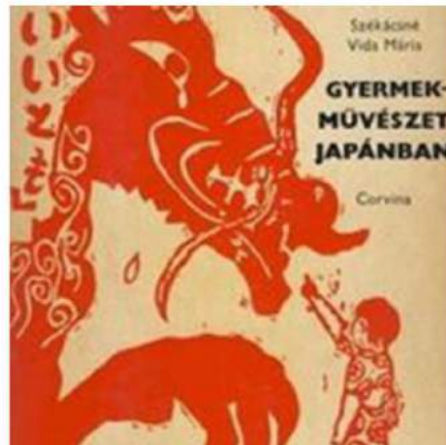
1965 elején Vida Mária újra meglátogatta Szaitóékat, és vitt nekik Bartók- és Kodály-kottákat, a magyar zenei általános iskolák tananyagából készült magnószalagot és lemezeket, mivel Szaitó a zenei nevelésben a Szonobe Szaburó zenetudós kijelölt utat akarta járni, vagyis a hagyományos japán dalokat kívánta előtérbe helyezni.

30. Látogatás Tokió Egyetem rektoránál, majd beszélgetés a Pedagógiai Tanszéken 1965-ben

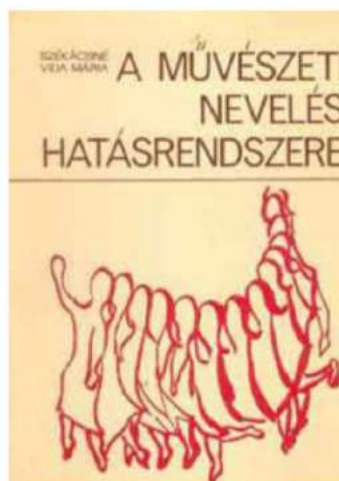
Vida Mária művészeti nevelési elképzelése Japánba érkezése előtt is kiterjedt többféle művészeti ágra: zenére, mozgásra, dramatizálásra és rajzra. A zenei nevelésben a kodályi koncepció egyedülálló, világ színvonalú volt otthon, de a képzőművészeti és irodalmi egységet Vida a vidéki japán iskolákat járva találta meg. Lenyűgözte az, amit látott, hazavitte Magyarországra és dolgozott az itthoni megvalósításon. Még Japánban elkezdte összefoglalni kutatásai eredményét. Hazaérkezése után rögtön a Magyar Tudományos Akadémia folyóiratában jelent meg egy beszámoló *Gondolatok a japán művészeti nevelésről* címmel. Az egész anyag könyv formájában 1971-ben jelent meg a Corvina Kiadónál, *Gyermekművészet Japánban* címmel, japán gyermekrajz és fametszet illusztrációkkal, valamint Vida Japánban készült grafikáival. A kötetben helyet kapott a Hani család is, és a japán művészeti nevelés tendenciái az 1910-es évektől a 60-as évekig. Az idők során a kisgyermekkor művészetre nevelés fontos alapkötete lett a mű.

„...Japánban az esztétikai nevelés jobban átjárja a nevelés egészét, mint általában másutt. S méghozzá nemcsak az ún. képzőművészeti nevelés, rajzoktatás, hanem más ágak is színezik, hangolják az iskola életét.” (4)

31. Gyermekművészet Japánban Corvina Kiadó

Vida az 1965-ös tanévtől az ELTE Pszichológiai Tanszékére került, ahol gyermekrajz-fejlődést tanított és elindult egy gyermekművészeti kurzusa, ahol az óvodás kortól a serdülőkorig a komplex művészeti befogadás minden területét kutatták. 1966-ban széleskörű óvodai vizsgálatot indított munkatársaival a gyerekrajz-fejlődés „fírka” szakaszának alakulásáról és a „fírka” műfajának óvónői elismeréséért. (5) Ebben a vizsgálatban már a Japánban szerzett tapasztalatai is benne voltak. Budapesten állami gondozott óvodásokkal végzett kísérleteket éneklést, rajzolást és dramatizálást alkalmazva, majd kecskeméti óvodás csoportokkal is, kapcsolódva a Pszichológiai Tanszék által végzett Kodály zenei nevelési elképzeléseinek pszichológiai hatásvizsgálatához. Közben gyakran hívták óvónő-továbbképző tanfolyamokat tartani, vidékre is. Összművészeti kísérleteinek bemutatása, az óvónőkkel való közvetlen kapcsolat biztosította, hogy egyetemi oktatói munkája mellett az elmélet és a gyakorlat egyensúlyban legyen.

32. Székácsné Vida Mária kísérleteinek egyik összefoglaló műve

1967-ig Hani Kjóko még Magyarországon élt, az ELTE-n dolgozott, és intenzív kapcsolatban maradt Vida Máriával és családjával. Gyakran voltak közöttük irodalmi viták arról, hogy mit érdemes lefordítani japánra, szakmai beszélgetések zenéről és nevelésről. Ez a kapcsolat tovább élt levelezés formájában Hani visszautazása után is. Kölcsönösen segítettek egymást akkor is, amikor Hani Kjóko megalapította a Kodály Esztétikai Nevelési Intézetet Japánban, szakembereket hívott meg hazájába és képzésre tanítványokat, csoportokat kezdett küldeni Magyarországra. Mikor Hani első japáni látogatásra meghívta Forrai Katalint, az útra felkészülésben Vida is segített.

Forrai Katalin nagysikerű 1968-as útja után Hani elhatározta, hogy Magyarországra küldi Szekija Naomit (ma Csinen Naomi) Forrai Katalinhoz továbbképzésre. Abban az időben ezt csak úgy lehetett megvalósítani, hogy hivatalosan Szőnyi Erzsébet vette tanítványai sorába a Zeneművészeti Főiskolára, de közben Forrai Katalinnál tanult. Haninak a Székács házaspárhoz írt leveléből kiderül, hogy milyen nehéz volt akkoriban a hivatalos ügyintézés.

„Most megírtam ezt a dolgot nektek, kérlek, májusig fontoljátok a lehetőségeket, hiszen mi a továbbiakban is szeretnénk óvónőket, énektanárokat Hozzatok küldeni rövidebb-hosszabb időre. Miért kell mindig a Szőnyi nevét, a főiskola gépezetét kölcsön kérnem, amikor ott mellettük csak elmegyünk?”

33. Forrai Katalinnal közös könyvük és beszámolójuk a kecskeméti Nyári Akadémián (balról: Sz. Vida Mária, Forrai Katalin)

1972-ben megjelent Vida Mária és Forrai Katalin közös könyve a „Művészetre nevelés a családban”, melyben a 6 éven aluli gyermekek képzőművészeti és zenei neveléséről írtak. A párhuzamosan zajló zenei és képzőművészeti nevelési kísérleteikről és vizsgálataikról beszámoltak az Óvónők II. Nyári Akadémiáján, Kecskeméten, amit nagyon jó kritika fogadott.

Közben 1970-től Hani Kjóko tanár csoportjai is elindultak zenei nevelési tanulmányútra, Magyarországra. Ezeknek a csoportoknak a programjában szerepelt a megfigyelés Forrai Katalin gyakorlati zeneóvodai foglalkozásán, valamint előadást is hallgattak tőle. Vida

Máriához is jártak az ELTE-re meghallgatni előadásait a kisgyermekkorai művészeti nevelésről. Vida gyermekei ebben az időben kezdtek el tolmácsolni a csoportoknak. Lánya egészen a 80-as évek közepéig segítette a csoportok munkáját.

34. Székács Anna Hani Kjóko japán csoportjainak tolmácsaként

Végezetül

Vida Mária művészeti nevelési elképzelése Japánba érkezése előtt is kiterjedt többféle művészeti ágra: zenére, mozgásra, dramatizálásra és rajzra. Miközben a zenei nevelés terén a kodályi koncepció egyedülálló, világszínvonalú volt, a képzőművészeti és irodalmi egységet Vida a vidéki iskolákban járva Japánban találta meg. Lenyűgözte az, amit látott, hazavitte Magyarországra és dolgozott az itthoni megvalósításon.

Vida Mária munkamódszere a kíváncsiság volt és mindig tanulni akart. Munkájával szakadatlanul segített másoknak, és ő is rengeteg segítséget kapott az emberektől. Az életében minden kapcsolódott mindenhez. 1964-ben a nagojai szemináriumról hazafelé tartva fiával, egy helyi repülőjáraton ezt írja:

„Lassan megszokjuk a gépet, közeledünk Tokióhoz. A Fudzsijama felett repülünk. Varázslatos látvány! Teljes felülnézet. Kicsit oldalra billen a gép: megint új kép, új perspektíva. Váratlan öröm, felvillanó fény: Hokusai! Fiatalkorom rajongva szeretett japán fametsző művésze – soha nem gondoltam, hogy ennyi közöm lesz hozzá. Láthatom, amit ő látott. Csakhogy én repülőgépről, mozgás közben látom, ő meg csak a Fudzsizsan lábánál állhatott, vagy ha megmászta is az irdatlan hegyet, föléje nem juthatott. Mégis felülnézetben és mozgásban látta, amit látott.”

Jegyzetek

- (1) Székácsné Vida Mária: *Gyermekművészet Japánban*. Corvina Kiadó, Budapest. 1971. 28.
- (2) Székácsné Vida Mária: *Gyermekművészet Japánban*. Corvina Kiadó, Budapest. 1971. 66.
- (3) Székácsné Vida Mária: *Gyermekművészet Japánban*. Corvina Kiadó, Budapest. 1971. 23-24.
- (4) Székácsné Vida Mária: Gondolatok a japán művészeti nevelésről. *Magyar Tudomány*. A Magyar Tudományos Akadémia Értesítője. 1965. 7-8. 492.
- (5) Székácsné Vida Mária: *Firkától a személyes kapcsolatok kifejezéséig*. Tanulmánykötet. Magyar Pedagógiai Társaság. 1970.

Kisgyermekkori zenei nevelés 1965 után Japánban

Hani Kjóko 1967-ben, kilenc éves magyarországi tartózkodás után visszatért Japánba. Japánban a Kodály koncepciót tanulmányozó Fudzsita Keiicsi-féle HanOnKen csoport felkérte Hanit, hogy Forrai Katalin munkáit fordítsa le japánra. Fokozatosan belemélyedt a japán kisgyermekkori és bölcsődei zenei nevelés kérdéskörébe.

1968-ban, egy évvel visszaérkezése után, megalapította a Kodály Esztétikai Nevelési Intézetet. Annak érdekében, hogy létrejöhessen a varabeutából kiinduló kisgyermekkori zenei nevelés, először kiválasztották és összerendezték a gyermek közösségekben tananyagként felhasználható japán gyermekdalokat és gyermekjátékokat. A kiválasztási munkában jelentősen közreműködött Koizumi Fumió, aki korábban a tokiói varabeutákat összegyűjtötte. A továbbiakban is sok művet lefordított a magyar zeneoktatás témaköréből, és sok zenei nevelési könyvet írt. Ugyanebben az évben Hani meghívta Forrait, és Koizumi Művészeti Egyetemi szemináriumának tanulmányi táborába ellátogatott Forraival. Forrai az Inogasira Bölcsődében-Óvodában, varabeuta foglalkozáson nyílt bemutató foglalkozást tartott, előadása volt Hokkaidóban a Yamaha Zeneiskolai tanárok továbbképzésén, a Tóhó Zeneművészeti Egyetemen és a Hakone Bölcsődei-Óvodai Kérdéseket Kutató Társaság találkozáján.

35. Forrai és Hani látogatást tesz Koizumi bentlakásos szemináriumában

Hani Kjóko és Forrai Katalin a japán látogatást megelőzően és utána is levelezést folytatott a gyermekjátékok korosztálynak megfeleléséről, a fokozatosságról, és módszertani kérdésekben Hani rengeteg segítséget kapott.

Hani számos esetben szervezte és intézte az óvónők, zeneoktatók, zongora- és szolfézstanárok rövidebb-hosszabb magyarországi tanulmányútját, és tolmácsolt is nekik. Vezető magyar tanárok és óvónők vállalták el a képzést, Hanival való barátságuk jeleként. Az óvodai, bölcsődei nevelés terén Forrai, Keresztúri Mária, zenei nevelési kérdésekben Katanics Mária, Szabó Helga, Bartalus Ilona, Herboly Ildikó, Szőnyi és mások, valamint zongora oktatás terén Komjáthy Máriaék voltak a tanárok.

36. Katanics Mária, Szabó Helga, Bartalus Ilona, Herbold Ildikó (balról)

1969-ben, Hani szervezésében Imamura Cutomu, Narita Csieko, összesen öten, egy éven keresztül Budapesten tanultak. Ugyanebben az évben Szekija Naomi (most Csinen Naomi) érkezett Magyarországra és Forrai Katalin mellett tanult három éven át. Japánba visszatérve Nagójában önkéntesekkel létrehozta a Kodály Központot és ma is aktívan tevékenykedik.

37. Hani Kjóko, Rozgonyi Éva és Csinen Naomi

1971-ben a Kulturális Kapcsolatok Intézetének meghívására kutatómunkára Magyarországra érkezett Tanimoto Kazujuki. A rákövetkező évben Nakamura Takao, a Japán Kodály Társaság volt vezetője került egy évre a Zeneakadémiára.

1973-ban Aucklandben megrendezték az Első Nemzetközi Kodály Szimpóziumot, ahol Hani *A Kodály-szisztéma gyakorlata Japánban* címmel tartott előadást. Ugyanezen a nyáron Hani Kodály Esztétikai Nevelési Intézete megrendezte az Első Nyári Zenei Szemináriumot Takajamában.

A következő évben, 1974-ben sor került a Második Nyári Zenei Szemináriumra, melynek helyszíne Inabe volt, Mie prefektúrában. Ugyanebben az évben Hani meghívta Japánba Forrait és Hamvas Annát, és Aszagiri Kógenben bentlakásos tanfolyamot tartottak.

1975-ben Kodály szülővárosában, Kecskeméten megtartották a Második Nemzetközi Kodály Szimpóziumot. Ott megalakult a Nemzetközi Kodály Társaság (IKS). Japánból Hani és Tanimoto vett részt. Ebben az évben Ókuma Nobuko elindította a Macsida Zeneiskolát. Korábban Ókuma Nobuko általános iskolai tanárként dolgozott, és az ének óráit Kodály

elgondolása alapján vezette. Macusita Kó zeneszerző és kórusvezető, aki ötödik osztályban Ókuma zeneórájára járt, a következőképpen emlékezik rá.

„Ókuma tanárnő a Kodály szisztémát alkalmazta fáradhatatlanul. Az első órán, amikor mi gyerekek azt sem tudtuk, hogy hova ülünk, csak ácsorogtunk, a tanárnő ott ült a dobogón, keresztbe vetett lábbal, kezében a hangvillával. A hangvilla ritka látvány volt, beleivódott a képe a szemembe.”

38. A Macsida Zeneiskola tanulói Szabó Helgával és Rozgonyi Évával

Mivel szeretett volna olyan oktatási módszert alkalmazni, amely az iskolai kötöttségektől mentes, ezért az iskolán kívül kórust hozott létre. Azonban ahhoz, hogy a saját zeneoktatási elképzeléseit korlátok nélkül megvalósíthassa, otthagya a tanári állását, és saját zeneiskolát alapított.

Az 1985-ben Londonban megrendezett Kodály Szimpóziumon fellépett Ókuma Nobuko kórusa, és a férje által irányított vonós együttes. Kodályné, aki hallgatta ezt az előadást, azt mondta neki: „Szeretném, ha Japánnak a kodályi nevelés módszerét helyesen adná át”, és engedélyt kapott a Kodály-név szabad használatára. Ettől kezdve az intézmény neve Macsida Kodály kórus és Macsida Kodály Zeneiskola lett.

Ebből a zeneiskolából hárman tanultak később Magyarországon. Korei Josiko (most Kobajasi) 1983-tól három évig a Zeneakadémia szegedi tagozatára járt. Ezt követte Mijamoto Mako (most DeWit), aki két évig tanult Ugrin Gábor vezetése mellett, és Umeda Rika (most Jadszima), aki 1990-től három évig a szegedi Juhász Gyula Tanárképző Főiskola ének-zene karvezetés szakának hallgatója volt. 1994-ben Magyarországra költözött Macusita Kó és Reményi Jánostól karvezetést, Orbán Györgytől zeneszerzést tanult. Ókuma Nobuko sokat tett azért, hogy ott tanulhasson.

1975-ben – Ito Naomi véleménye szerint Hani meghívására – Komjáthy Mária zongoratanár tartott nyilvános zongora leckéket a Tóhó Zeneművészeti Egyetemen, a Nagoja Zeneiskolában, a Tojama Zongoraakadémián és más helyeken. A leckék során azt tanácsolta:

„Az az időt, amit a Bürgmüller-típusú darabok gyakorlására fordítanak, fordítsák inkább értékesebb darabokra! Bayer oktatókönyvei is csak bizonyos zenei stílusokat tanítanak. A gyermekeknek a barokktól a jelenkorig széles skálában tanítsák a stílusokat és a zongorán keresztül a zenélés örömét!”.

1976-ban Ito Naomi Magyarországra utazott és a kecskeméti Kodály Zenepedagógiai Intézetben – mely egy évvel korábban jött létre – tanult. Énekelt Kardos Pál vegyeskarában, miközben feljárt Budapestre és zongoraoktatás-módszertant tanult Komjáthy Máriánál.

Uzuki Keidzsi volt az első japán, aki a Kodály Intézetben egyéves tanulmányt folytatott, és azóta is máig, minden évben vannak japánok a világ különböző országaiból érkező hallgatók között.

1976 nyarán, a Tanimoto Kazujuki köré szerveződő Hokkaidói Zenetanárok Egyesülete meghívta Rozgonyi Évát. Abban az időben Rozgonyi, a Kodály elgondolásait megvalósító kecskeméti Kodály általános iskola második igazgatója volt. Szapporóban, Tokióban, Nagojában, Okajamában, Fukuokában tartott szolfézs órákat és kórusvezetést.

Ahogy Rozgonyi is, minden magyar tanár a zeneművészet mélységét és gazdagságát adta tovább, nem a Kodály szisztémát. A tanárokból mélyen áradt a zenei műveltség, és a japán zenetanárok megtanulták, hogy így módon lehet átadni a zene élvezetét a gyerekeknek.

1978-ban megalakult a *Japán Kodály Társaság*, melynek első elnöke Tanimoto Kazujuki lett. Meghívták Ugrin Gábort, aki szolfézs szemináriumot tartott. A valóságban megtapasztalt magas színvonalú szolfézsoktatás sok zenetanárra nagy hatással volt.

音楽をすべての人のものに（コダーイ）

芸術をすべての人のものに（ハルトーク）

芸術はすべての人の円満な人格形成のためになくてはならない手段です。

芸術が一部の人のものになってしまうのは、芸術の基礎が、うたが、ことばが、動きが、充分に深く伝承にねざしていないからです。伝承にねざすということはそこで誰でもか発言し、動き、あらわしてみられるということです。

私たちはこのような理念をコダーイのわらべうたの研究の中からくみ1968年にコダーイ芸術教育研究所（任意団体）を発足させました。以来多くの方々の共鳴、献身的な勉強、勇気ある実践に支えられて今日に至りました。

ここ十年をふりかえり、日本の文化（教育音楽）がここまで流れてきた方向と、これから流れていこうとする方向を共に正しく感知し、さらなる十年、二十年をますます楽しくにぎやかにうたずきに邁進していきたいものと希い、この小冊子の編さんを思いました。

1979年3月

コダーイ芸術教育研究所

39. Az 1968-ban Hani Kjóko alapította Kodály Esztétikai Nevelési Intézet 10 éves fennállásának megünneplésére kiadott kiadvány borítója és részlet a kiadványból

Közvetlenül Japánba való visszatérése után, Hani varabeuta alapú foglalkozásokat tartott az Inogashira bölcsődében, óvodában. Forraitól tanácsokat kapott egy 0-tól 5 éves korú gyermekek számára létrejövő bölcsőde és óvoda létrehozására, mely a magyar bölcsőde- és

óvodapedagógia tapasztalatait használja fel, és 1980-ban megalakult a Kodály Esztétikai Nevelési Intézetet gyakorló bölcsődéje, óvodája, a Macunomi Bölcsőde-óvoda.

1981-ben nagy esemény történt azon japánok életében, akik Kodály iránt érdeklődtek. A Japán Kodály Társaság augusztusban megrendezte az Ötödik Nemzetközi Kodály Szimpóziumot Szapporóban. A világ minden tájáról érkeztek Szapporóba a Kodállal foglalkozó emberek. Szőnyi Erzsébet *Kodály nevelési elmélete és nemzetközi elterjedése* címmel adott elő, rajta kívül előadást tartott a zenetudós Sárosi Bálint *Magyar hangszeres zene és Kodály* címmel, Fodor András, vagy Lendvai Ernő és mások is. Japánból Ogura Ró *A japánok ritmusa* témájában, Mamija Micsio *A japánok és az emberi hang, ezek megfigyelése*, Mizuno Súkó *A japán zenekultúra jövője* címmel tartott előadást. A konferenciát megelőzően szemináriumot rendeztek, melynek előadója Szabó Helga, Herboly Ildikó, Rozgonyi Éva, Ordasi Péter és Arany János volt. Ito Naomi ekkor már újra Japánban volt, ezért tolmácként segítette a munkát.

40. Ito Naomi fordít Rozgonyi Évának 1981-ben

November végén állami ösztöndíjjal egy hónapra Japánba érkezett Ittész Mihály, a Kodály Intézet igazgató helyettese. Előadásokat tartott Szaporóban, Fukushima, Tokióban, Nagojában, valamint részt vett a Fudzsita Zenekutató Intézet (az Intézet vezetője Fudzsita Keiicsi) zeneterem megnyitó ünnepségén, és meglátogatta a Fudzsita vezette zeneiskolát is.

1982-ben ünnepelték Kodály születésének 100. évfordulóját, és a Japán Kodály Társaság az előző évi szimpóziumot követő különféle emlékredezvények szervezésével rendkívül elfoglalt volt. Először is egy féléven keresztül Japán számos helyszínén Kodály darabjaiból tartottak koncerteket. Tanfolyamokat és előadásokat is terveztek, amelyek közül az egyik rendezvény az Első Kodály Nyári Egyetem volt, mely Nagojában nyílt meg, ahová Rozgonyit és Aranyt hívták meg előadóként. Novemberben Szabó Helga tartott előadást és vezetett műhelyfoglalkozást Szapporóban, Tokióban, Nagojában és Ószakában. *Ki a jó zenész?* címmel kiadói lemezbemutatót tartottak, melyben a kodályi elképzelésen alapuló tanórákról és kórusoktatásról készült felvételek szerepeltek. A felvételen Ókuma Nobuko vezette Macsida Gyermekkórus előadása szólt, Rozgonyi Éva irányításával és kommentárjával.

Továbbá a tokiói Magyar Nagykövetség kiadott egy kis füzetet, melynek a kezdő oldalán az áll, hogy „A Magyar Népköztársaság nagykövetsége kifejezi háláját Hani Kjókonak, a füzet szerkesztése során nyújtott értékes segítségével”. Ez egy igen értékes dokumentum, melyben a magyar szakértők írtak Kodályról és eredményeiről, míg Kodály és Japán kapcsolatáról a japán szakemberek írták le véleményüket.

A Kodály Nyári Egyetem, mely ebben az évben indult, ezután minden évben, összesen tizenháromszor került megrendezésre. A negyedik alkalomtól Hani Kjóko lett az igazgató és Ókuma Nobuko vezette a titkárságot. Minden alkalommal fogadtak Magyarországról előadót és mivel a helyszín egy olyan festői helyen található, ahonnan látható a Fuji-hegy, így csodálatos bázissá vált a kodályi zenei nevelés elsajátításához. A meghívott előadókat meghívásuk gyakorisága szerinti sorrendben felsorolva: Ugrin Gábor, Szabó Helga, Rozgonyi Éva, Arany János, Katanics Mária, Vass Irén és Ördög Mária, így a résztvevők közvetlenül azoktól kaphattak útmutatást, akik Magyarországon első vonalbeli szakemberek voltak.

41. Ito Naomi fordít Arany János zenetanárnak (Japán Kórus Egyesület, 1981)

1983-ban Tanimoto Kazujukit a Nemzetközi Kodály Társaság (IKS) második elnökévé nevezték ki, és két ciklusig szolgált 1991-ig.

1985-ben Ito Naomi nyitott egy *Zeneiskolát* Nagojában, melyben Kodály elképzeléseit Japánra alkalmazta. Létrehozott egy varabeutával kezdődő kisgyermek csoportot, hat éven keresztül tartó szolfézsoktatást, majd tovább folytatódó kórust, szolfézs és Orff hangszerekes együttest, majd később egy csoportot csecsemőknek, melyben szülőkkel együtt vesznek részt a varabeuta foglalkozáson. Ito Naomi egyetemi tanítványait és zeneiskolai végzőseit tanárként oktatta és máig ezt teszi. Lefordította japán nyelvre a magyar zeneiskolák szolfézs tankönyvét és Dobszay László *A hangok világa IV.* című munkáját, zeneiskolája nagyobb gyermekei számára.

1986-tól Furiya Mijako minden nyáron meghívta Ugrint a fukusimai Kodály Kórus és a szolfézs csoport vezetésére. 2010-ig folytatódott vele Fukusimában a munka, összesen 23-szor. Ennek egyik eredménye volt, hogy a Nemzetközi Kodály Társaság 25 éves fennállása

ünnepére 2001-ben, Ugrin irányításával és karvezetésével CD-re vették Bartók: Gyermek- és Nőikarok-ját.

1988-ban Forrai Katalin az ISME elnöke lett, majd a következő évben a Japán Kodály Társaság meghívására egy hónapig Japánban tartózkodott és előadásokat tartott Tokióban és mintegy 20 helyszínen 13 városban. Ugyanabban az évben a Forrai szerkesztette *A zene mindenkié* című videónak Gotóda Szumio elkészítette a japán változatát és a feliratok fordítását Ito Naomi végezte.

1989-től tíz éven át Hani töltötte be a Japán Kodály Társaság elnöki tisztségét.

Az 5. ISME Kisgyermekkor-szemináriumát 1992-ben a Kunitacsi Zeneművészeti Egyetemen rendezték meg, és Forrai Katalin, aki az ISME Kisgyermekkor szekcióját létrehozta, maga is Japánba látogatott. Előadást is tartott *A művészeti nevelés hatása – kisgyermek zenei nevelése* címmel Gotóda Kisgyermekkor Zenei Nevelési Társaságában. Gotóda az NHK TV társaság Mindenki zenéje zenedirektoraként tevékenykedett, és nyugdíjba vonulása után az ISME konferencián hallotta a Szabó Dénes vezette nyíregyházi Cantemus Gyermekkarát, és úgy gondolta, hogy ezt az énekhangot a japán embereknek hallaniuk kell, ezért 1992-ben magánszemélyként meghívta őket Japánba. Gotóda elképzelése beigazolódott, a gyermekek tiszta énekhangja a japán kórustársadalomra óriási hatással volt.

1995-ben megalakult a Japán-Magyar Baráti Társaságon belül önálló szervezetként a Japán-Magyar Kóruskapcsolatok Bizottsága, melynek Gotóda Fukiko, Szumio húga lett az elnöke és a Szabó Dénesék köréhez köthető kórusok váltva érkeztek Japánba. A Kóruskapcsolatok Bizottsága ettől az évtől szervez évente *Magyar zenei nevelési képzést, tanfolyamot*.

Gotóda 2000-től minden második évben megrendezte a Kocsár kórusversenyt és Kocsár Miklós maga lett a bíráló bizottság elnöke, eddig öt alkalommal. Gotóda tervei alapján elkészült egy DVD, melyben órabemutató van első osztálytól hatodikig *Magyar zenei nevelés 1~4* címmel, melynek a japán feliratosfordítását Ito Naomi végezte.

1991-től Furiya és Ito Naomi meghívta Ugrin Gábort. Ito szervezésében *Kórus szemináriumot* tartott vele Aiicsi prefektúrában négy alkalommal is. Ito meghívta Rozgonyi Évát is többször, és *Kórus szemináriumot* szervezett neki Nagojában és Hirosimában, és tolmácsolt is.

1997-ben Rozgonyi és Ugrin a Japán Kodály Társaság szagai országos találkozójára kapott meghívást tanítani.

2002-ben Takagi Tosiko és Ito Naomi elindította a Kodály Workshop Nagoja programot, mely a magyar zeneoktatás Japánban történő alkalmazásával foglalkozott, és eddig 23 alkalommal tartották meg. Se vége, se hossza, ha megpróbáljuk számba venni mindazokat, akik Magyarországon tanultak, de ha a hosszabb tanulmányokat folytatókat nézzük, akkor meg kell említeni Araja Rjókot és Ueno Marit, akik 1981-től Ugrin mellett tanultak. Azután Morimoto Szatosi tanult a Zeneakadémián, majd 1993-tól Dzsinnoucsi Tadasi, aki először a

Kodály Intézetben tanult, majd a Zeneakadémia karvezetés, középiskolai tanár szakát végezte el.

42. Ito Naomi Kodály workshopot tart Nagojában (bal: gyermek szolfézs bemutató 2013; jobb: előadás 2018)

2003-tól Ito Naomi nyolc alkalommal szervezett szemináriumot Szagában, Fukuokában és Ószakában, amelynek Herboly Ildikó volt a meghívott előadója. 2012 óta minden évben Herboly Ildikó tervezi a továbbképzést Magyarországon. A résztvevők magyarországi óvodák és iskolák óráit, foglalkozásait látogatják. Herboly elképzeléseit Ito Naomi valósítja meg és tolmácsolja a képzést, melynek címe: *Magyarországi zenei nevelési továbbképzés japán zenei vezetők számára.*

43. Ito Naomi fordítja Herboly Ildikó továbbképzését 2018-ban

Ito Naomi: „Miközben a kutatási munkát végeztem, sokak történetét hallgattam meg és sok anyagot kaptam. Az anyagok vizsgálata során számos dokumentumra akadtam, de volt olyan, ahol a dátum vagy a személynév dokumentumtól függően eltérést mutatott vagy hibás volt, ezért lehetőleg az elsődleges forrásból dolgoztam. Megpróbáltam az illetőt, vagy ha már elhunyt, akkor a családját, tanítványait arra kérni, hogy a megmaradt dokumentumokat keressék meg, és erőfeszítést tettem, hogy pontos információhoz juthassak.”

Személyes visszaemlékezés

44. Ito Naomi és Rozgonyi Éva (elöl), Ito Naomi szülei (hátul)

Ito Naomi: Hani Kjóko és Forrai Katalin

A Kodály által elgondolt zenei neveléssel 1968-ban találkoztam először, Forrai Katalin előadását hallgatva. Forrai Katalin Hani Kyoko meghívására érkezett Japánba. Egy külföldi hölgy, aki japán gyerekeknek japán gyermek játékdalokat tanított és japán szöveggel énekelve velük együtt játszott. Ekkor még gimnazista voltam, így sajnos nem értettem igazán, hogy mit jelent mindez, de mégis mély benyomást tett rám. Forrai Katalin előadását édesapámmal hallgattam, aki általános iskolai zenetanár volt, Ő akkor megvette azokat a könyveket, amelyek a magyar zenepedagógiáról szóltak. A Sándor Frigyes szerkesztette *Zenei nevelés Magyarországon* címűt, melyet Hani Kyóko fordított japán nyelvre, Forrai Katalin *Ének az óvodában* című könyvét, amely Hani szerkesztésében jelent meg, és a *Gyermek és zene* címűt, amit Hani Kjóko saját maga írt. Ez a három könyv lett később az indítéka annak, hogy Kodály módszerrel tanítsak.

45. Székácsék Tokióban japán ismerősökkel

Székács Anna: Székácsné Vida Mária, Kobajasi Hiroko, Hani Kjóko és Forrai Katalin

1960-ban Budapesten a Lórántffy úti zenei általános iskolában egy dallal búcsúztam az osztályomtól. A *Volt nekem egy kecském, tudod-e* című dalt énekeltem japánul. Hani Kjóko tanított meg rá, mielőtt elindultam a családdal Japánba. Aztán a japán iskolában valóban megtanultam japánul és ebben Kobajasi Hiroko segített nekem is, testvéreimnek is. Hani Kjóko időről időre megjelent nálunk, és végigkísérhettem a két család kapcsolatát együttműködését. Később tolmácsolással én is segíthettem Hani Kjóko munkáját. Vittem a japán csoportokat Forrai Katalin óvodai bemutatóira, Édesanyám előadásaira és tolmácsoltam nekik. Édesanyám kapcsolatát Forrai Katalinnal, barátságukat, szakmai együttműködésüket szintén nyomon követhettem. Bár sok mindent tudtam, ez a kutató munka más megvilágításba helyezte azt a feladatot, amit Édesanyám magára vállalt. Most láttam igazán, mennyi helyen járt, milyen sok emberrel volt munkakapcsolatban, milyen értéket hozott haza és ez milyen jelentősen befolyásolta későbbi magyarországi munkáját, kísérleteinek irányát. A legjobb mégis az volt, hogy ezt a kutatást lányommal, Csoma Orsival közösen végezhattük.

Időrendi táblázat

Kodály Zoltán zeneoktatási koncepciójának bemutatása és elterjedése Japánban 1990-ig

* A csillag jel utal a forrásra (publikációra)

1952	*Japán népzene tára (Nihon minjō taikan) publikáció: (~1993) Nihon Hószō Kjóikai
1956	• Szonobe Szaburó nyolc hónapon át járja Kelet-Európa országait, Magyarországon a Magyar Tudományos Akadémián találkozik Kodály Zoltánnal. • Japán Pedagógus Szakszervezet 5. Oktatási Találkozója, melyen a gyermekdalokat (varabeuta) oktatás-elméleti kérdésként tárgyalják. (1955~1965 között Szonobe Szaburó tanárként vesz benne részt) • Megalakul a „Japán Zenei Képességfejlesztő Társaság”, a hagyományos japán és a nyugati zenét elemezve vizsgálják. Először jelenik meg a zenei nevelésben kiemelten a japán gyermekdal. * Szonobe Szaburó: Kelet-európai útinapló. Heibonsa
1957	• Japán Pedagógus Szakszervezet 6. Oktatási Találkozásán javaslat hangzik el: „Zenei nevelés, mely a gyermekdallal kezdődik” • (augusztus) Megalakul a “Zenei Nevelési Társaság” a Pedagógus Szakszervezet Zenei tagozatának részeként (vezetője Szonobe Szaburó)
1958	• Hani Kjóko Magyarországra kerül (Az ELTE japán lektoraként 1967-ig tevékenykedik), apja, Hani Goró közvetítésével találkozik Kodálllyal. • A „Japán Zenei Képességfejlesztő Társaság” és a “Zenei Nevelési Társaság” egyesül “Zenei Nevelési Társaság” néven.
1960	*Koizumi Fumio: A hagyományos japán zene vizsgálata. Ongaku no Tomosa Kiadó *Hani Kjóko: A magyar zenei nevelés. Kjóiku (Nevelés, havilap) október. Kjóikukagaku Kenkjúkai
1961	• A Koizumi Fumio által vezetett Tokyo Művészeti Egyetem népzenei szemináriuma megkezd a Tokióban akkoriban énekelt gyermekdalok kutatását és felmérését. • Hani Kjóko rövid időre visszautazik Japánba és Szonobe Szaburóval Magyarországról beszélnek a televízióban. • Szonobe Szaburó meghívást kap a Liszt-Bartók Nemzetközi Zenetudományi Konferenciára, Budapestre. Itt újra találkozik Kodálllyal. * Koizumi Fumio: A japán ritmus. Ongaku Geidsucu , folyamatos közlés *Székácsné Vida Mária: Bartók művészete és a magyar gyermekek zenei nevelése. Zenkoku RóOn Nyúszu, november
1962	• Ósima Maszajaszu (Tóhó Zeneművészeti Egyetem zongora tanszakának professzora) Csabay László énekes zongorakísérőjeként Budapesten koncertezett, majd Hani Kjóko kíséretében három héten keresztül végiglátogatta és megfigyelte az óvodákat, iskolákat, zeneiskolákat. • “Zenei nevelési Egyesület” (Szonobe) „A japán nyelvből kiinduló zenei nevelés” támogatása *Szonobe Szaburó és Jamazumi Maszami: Japán gyermekdalok. Ivanami Soten Kiadó *Koizumi Fumio: Egy javaslat az általános zenei nevelésre vonatkozóan. Kjóiku Ongaku (Ongaku noTomosa Kiadó)
1963	• Székácsné Vida Mária meghívást kap a RóOn szemináriumába, a “Zenei Nevelési Társaság”-ba, ahol bemutatja a Kodály koncepciót, vele vannak zeneiskolás gyermekei, akik a kézjéről olvasást és szolmizálást bemutatják a gyakorlatban, • Szőnyi Erzsébet tartott előadást a Tokióban megrendezett 5. ISME Konferencián „Az iskola-zenészek képzése Magyarországon” címmel. A nyári vakáción Japánban tartózkodó Hani Kjóko elkísérte őt a Tóhó Zeneművészeti Egyetemhez tartozó óvodába és normál iskolákba, zeneórákat látogattak és Hani fordított Szőnyi Erzsébetnek.

	Részletesen Szőnyi: Öt kontinensen a zene szolgálatában. Gondolat Könyvkiadó. 1979. • A Japán Pedagógus Szakszervezet tanácskozásán javaslat a „Varabeuta alapú szolfézs oktatás”-ra. • Tanimoto Kazujukit három hónapra meghívja a Magyar Tudományos Akadémia népzene kutató csoportja, Tanimoto előadást tart a Magyar Tudományos Akadémián Kodály jelenlétében „Az ainu hagyományos zene” címmel. *Koizumi Fumio: Varabeutához kapcsolódó hangszeres zenei nevelést!. Kjóiku Ongaku (Ongaku noTomosa Kiadó) *Szonobe Szaburó: Kodály Zoltánról. Ongaku Geidzsucu (Ongaku noTomosa Kiadó) *Koizumi Fumio: Az új zenei nevelés kiindulópontja. Kjóiku no Mado *Mamija Micsio: Gyermek kuckó (Az NHK megbízására készült gyermekkarra és kiszenekarra) A Koizumi Fumio szerkesztette „Varabeuta kutatás” c. műből kb. 50 dalt használnak fel.
1964	• A 6. ISME Konferencián, Budapesten (jún. 25. – júli. 3.) Kodály Zoltán előadást tart és tiszteletbeli elnöki címet kap. Bemutatják Kodály zenei nevelési elképzeléseit. Japánból mintegy 30 fő vesz részt. • Koizumi Fumio részt vesz Magyarországon a Nemzetközi Népzenei Konferencián, találkozik és beszél Kodállyal és Járdányi Pállal.
1965	• A 10. Zeneoktatási Szövetség Országos Konferenciája (Vakajama) „A varabeutával kezdődő zenei nevelés” • Kasze Ruriko magyarországi látogatása után létrehozza a „Kodály-módszer Kutató Csoport”-ot. *Tanimoto Kazujuki és Maszuda Júki: Hagományos ainu zene. Nippon Hósó Kjókai Suppan; Tanimoto ezt a könyvet Kodálynak ajándékozza és a „77 kétszólamú énekgyakorlat”-ban 41 gyakorlat a könyv dallamai alapján készült. *Fudzsi Keiicsi: Zenei útmutató kezdőknek – gyermekjátékok és zenei nevelés. Meidzsi Toso
1967	• Hani Kjóko visszatér Magyarországról Japánba. • „Han'on Ken” Kojama Sózó (Kunitacsi Zeneművészeti Egyetem), Arai Szei (Tóhó Zeneművészeti Egyetem), Fudzsi Keiicsi (Curu Egyetem) és társai Kodály zenei neveléssel kapcsolatban írt műveit tanulmányozzák, és felkérlik Hani Kjókot fordításukra.
1968	• Hani Kjóko megalapítja a „Kodály Esztétikai Nevelési Intézet”-et. • Hani Kjóko Forrai Katalinnal levelezve tanácsot kap a játékok életkornak megfelelő osztályozásáról. • Forrai Katalin Hani Kjóko (Kodály Esztétikai Nevelési Intézet) meghívására Japánba érkezik. Nyílt bemutató foglalkozás japán gyermekdalokkal az Inogasira Bölcsőde-Óvodában (0-tól 5 éves korig), előadás Hokkaidóban, a Tóhó Zeneművészeti Egyetemen, a Yamaha Zeneiskolában, a Hakone Bölcsődei-Óvodai Kérdéseket Kutató Társaság találkozóján. • A „Han'on Ken” csoporthoz csatlakozik Kobajasi Fukuko, Ósima Hiszako (Tóhó Zeneművészeti Egyetem), a Mjódzsó Óvoda és Inogasira Bölcsőde-Óvoda pedagógusai • Pedagógus csoportok látogatnak Magyarországra (Kojama Sózó, Honma Maszao, Fudzsi Keiicsi és mások, szervező Hani Kjóko) *Forrai Katalin: Ének-zene az óvodában című könyvét Hani japánra fordítja és adaptálja. Meidzsi Toso *Hani Kjóko: Gyermek és zene. Hjóronsa Kiadó *Sándor Frigyes, Hani Kjóko (szerk., ford.): Hangarii no ongaku kjóiku. (Zenei nevelés Magyarországon) Ongaku no Tomosa Kiadó
1969	• Vacsi Josie megkezdí munkáját a Kodály Esztétikai Nevelési Intézetben. • Hani Kjóko szervezésében Imamura Cutomu, Nakahara (Narita) Csieko, Midorikava Eiko, Kaszahara Kazuko, Cuda Kazue egy éven keresztül Forrai Katalintól, Hamvas Annától, Szabó Helgától és Szőnyi Erzsébettől tanul. • Szekija Naomit (most Csinen Naomi) Hani Kjóko Magyarországra küldi, hogy Forrai

	Katalintól tanulja a kisgyermekkori zenei nevelést (1972-ig) *Koizumi Fumio (szerk.) Varabeuta kutatás, Varabeuta kották. Varabeuta no Kenkjú - Kankókai *Komjáthy Mária (szerk., Kasze Ruriko ford.): Zongora iskola 1.,2. Ongaku no Tomosa Kiadó
1970	- Hani Kjóko szervezésében japán zenetanárok csoportja 3 hetes továbbképzésre Magyarországra jön. Tanáraik: Bartalus Ilona, Hamvas Anna, Katanics Mária, Herboly Ildikó, Szabó Helga stb. *Hokkaidó Zenei Nevelési Társaság: Varabeuta és japán népdal alapú 222 szolfézs gyakorlat 1 és 2. ZenOn Gakufu Kiadó
1971	- Hani Kjóko és Kobajasi Fukuko szervezésében japán zenetanár-csoport továbbképzésre Magyarországra jön. Tanáraik: Forrai Katalin, Hamvas Anna, Herboly Ildikó, Lukin László, Katanics Mária, Szabó Helga, Komjáthy Mária és mások. - Hani Júko (Hani Kjóko húga) szervezésében japán óvónőcsoport továbbképzésre Magyarországra jön. Tanimoto Kazujuki a Kulturális Kapcsolatok Intézetének meghívására egy évre Magyarországra érkezik.
1972	Szekija Naomi visszatér Japánba és Hani Kjóko útmutatása alapján Inabéban (Mie prefektúra) bölcsődében, óvodában és általános iskolában alkalmazza a Kodály zenei nevelési módszert. - Megalakul a Kodály Művészeti Nevelési Intézetben a „Varabeuta Csoport” (vezetője Ócuka Nobuko, Nisitani Mivako) Nakamura Takao a Liszt Ferenc Zeneművészeti Egyetemen tanul egy évig. Hani Kjóko Magyarországon bölcsődéket látogat és megismerkedik Keresztúri Máriával. Ókuma Nobuko részt vesz a 2. Nemzetközi Kodály Szemináriumon, Kecskeméten. - Ókuma Nobuko és férje Cuneo létrehozza a Macsida Zeneiskolát (1985-ben Kodály Zoltánné engedélyével az iskola felveszi a Macsida Kodály Zeneiskola nevet).
1973	- Első Nemzetközi Kodály Szimpózium (Amerika, Auckland) Hani Kjóko „A Kodály-szisztéma gyakorlata Japánban” címmel előadást tart, a Nemzetközi Kodály Társaság felállításának előkészítése. - Első Nyári Zenei Szeminárium (Takajama) Rendezi: Kodály Művészeti Nevelési Intézet (Hani). Keresztúri Mária: Csecsemő- és gyermekgondozási útmutatás (Kodály Esztétikai Nevelési Intézet meghívására).
1974	- Második Nyári Zenei Szeminárium (Inabe) Rendezi: Kodály Esztétikai Nevelési Intézet (Hani). Forrai Katalin és Hamvas Anna meghívást kap Japánba, előadások és bentlakásos tanfolyam (Aszagiri Kógen). - Bölcsődei és óvodai továbbképzés Magyarországon japán bölcsődei gondozók és óvónők számára, 45 fő részvételével (Kodály Esztétikai Nevelési Intézet). Tanárok: Szabadi Ilona, Hermann Alice, Pető Géza és mások.
1975	- Megalakul a Nemzetközi Kodály Társaság (IKS) (Japánból részt vesz Hani és Tanimoto). Komjáthy Mária nyilvános zongora leckék (Tóhó Zeneművészeti Egyetem, Nagoya Zeneiskola, Tojama Zongora Iskola stb.). Szabadi Ilona: Csecsemő- és gyermekgondozásról, kisgyermekkori fejlődésről tanfolyam (előadás és bemutató) (meghívó a Kodály Esztétikai Nevelési Intézet). Uszuki Keidzsi a Kodály Zoltán Zenepedagógiai Intézetben (Kecskemét) elsőként folytat egy éves tanulmányt. *Forrai Katalin, Szőnyi Erzsébet: Mi az a Kodály módszer? Hani Kjóko, Tanimoto Kazujuki, Nakagava Kóicsiró (ford.) (ZenOn); Forrai Katalin: Átmenetek iskoláskorig.

	1970; Szőnyi Erzsébet: Kodály's principles in practice - An approach to music education through the Kodály's method.
1976	• Első Tavaszi Zenei Szeminárium (Jamanasi prefektúra Enzan Kodály-villában). Tanár: Uszuki Keidzsi, Nakagane Kóicsiró, Nakamura Takao, Motegi Szecuko. • Rozgonyi Éva szolfézs tanfolyam (meghívás Japánba: Hokkaidói Zenetanárok Egyesülete, elnök: Tanimoto Kazujuki) Szapporóban, Tokióban, Nagojában, Okajamában, Fukuokában tart szolfézs órákat és kórusvezetést. (Ettől az évtől 2015-ig több mint 15 alkalommal jár Japánban.) • Ito Naomi másodikként végez egy éves tanulmányt a Kodály Zoltán Zenepedagógiai Intézetben (Kecskemét).
1977	• Fudzsita Keiicsi Zenekutató Intézeti csoportja a kecskeméti Kodály Zoltán Zenepedagógiai Intézetbe látogat többnapos programra (ettől kezdve 1999-ig rendszeresen jönnek). • Óvónő kórus magyarországi óvónő-továbbképzésen (Hani Kjóko) kb. 30 fő részvételével.
1978	• Megalakul a „Japán Kodály Társaság” (első elnök: Tanimoto Kazujuki). • Ugrin Gábor „Szolfézs szeminárium” (Hani Kjóko és a Japán Kodály Társaság szervezésében) Tokióban, Fukuokában (Kardos Pál helyett, aki váratlanul elhunyt). • Forrai Katalin az ISME szervezetén belül megalapítja az óvodai szekciót és 1982-ig üléselnöke.
1979	*Japán varabeuta összkiadás. Janagihara Kiadó (A tokiói varabeuta kötet után, egész Japánra vonatkozóan összesen 39 kötetet adtak ki 1987-ig.
1980	• Hani Kjóko létrehozta a Macunomi Bölcsődét, Óvodát, ahol a magyar útmutatás szerint 0-tól 5 éves korig foglalkoznak a gyermekekkel.
1981	• Ötödik Nemzetközi Kodály Szimpózium (Szapporo). - Előadások - Szőnyi Erzsébet: „Kodály nevelési elmélete és nemzetközi elterjedése”, Fodor András: „Kodály zenéje és Magyarország”, Sárosi Bálint: „A magyar instrumentális zene és Kodály”, Ogura Ró: „A japánok ritmusa”, Mamija Micsio: „A japánok és az emberi hang, ezek megfigyelése”, Mizuno Sükó: „A japán zenekultúra jövője” stb. • Elő-szeminárium július 27.-31. A szemináriumot vezető tanárok: Arany János, Ordasi Péter, Kocsárné Herboly Ildikó, Rozgonyi Éva, Szabó Helga stb. • Rozgonyi Éva Szapporo után Aiicsi prefektúrában, Ovaricsiku Általános Iskola és Alsó-középiskola Tanári Társaságánál előadást tart több, mint ezer résztvevő előtt. Meghívó: Itó Jaszunori (Ito Naomi édesapja). • Arany János Szapporo után Fukuokában, Szagában, Kagosimában tanfolyamot tart (előadás és bemutató) (2000-ig hatszor jár Japánban). • Araja Rjóko és Ueno Mari Ugrin Gábornál tanul (4-5 évig). • Ittész Mihály egy hónapig Szapporóban, Fukusimán, Tokióban, Nagojában tart előadást, részt vesz a Fudzsita Keiicsi vezette Fudzsita Zenekutató Intézet előadótérképének megnyitóján. *Hani Kjóko „Zeneoktatás és gyakorlat Kodály módszerrel” ZenOn Gakufu Kiadó
1982	• Kodály Zoltán születésének 100. évfordulójára ünneppsorozat a Japán Kodály Társaság szervezésében. Az ország különböző pontjain fél éven keresztül Kodály műveiből koncertek, magyar előadókkal előadás, bemutató. • Első Kodály Nyári Egyetem (Nagoja), tanár: Rozgonyi Éva, Arany János (szervező: Hani). • Szabó Helga előadása, bemutatója novemberben Szapporóban, Tokióban, Fukuokában *100 éve született Kodály 1882-1982. Magyar Népköztársaság Nagykövetsége *A Macsida gyermekkórus (Ókuma Nobuko vezetésével) Kodály születésének 100 éves évfordulójára lemezt készített. „Ki a jó zenész?” Tanítás és kórusvezetés a Kodály módszer alapján. Összeállította és jegyzetekkel ellátta: Rozgonyi Éva, kiadja: Japán Kodály

	Társaság
1983	• Tanimoto Kazujuki a Nemzetközi Kodály Társaság második elnöke: (~1991). • Második Kodály Nyári Egyetem (Nagoja), tanár: Rozgonyi Éva, Arany János (szervező: Japán Kodály Társaság). • Arany János továbbképzést tart (Fukuoka, Szaga, Kagosima, Kanabasi, Fukusima) • Nyári zenei nevelési előadás (Fudzsita Zenekutató Intézet) Szapporo, Szendai, Jamaguchi. • Szabó Helga „Őszi Kodály szeminárium” Szapporo, Tokió, Nagoja, Ószaka (2001-ig 15 alkalommal jár Japánban) (meghívó: Japán Kodály Társaság). *Japán Kodály Társaság Újsága (nyári megjelenés)
1984	• Harmadik Kodály Nyári Egyetem (Szapporo), tanár: Katanics Mária, Rozgonyi Éva, Lantos István (Japán Kodály Társaság) • Katanics Mária továbbképzés (Fukuoka, Nagoja) • Rozgonyi Éva továbbképzés (Fukusima, Funabasi) • Furija Mijako Fukusimában létrehoz egy Kodály módszeren alapuló „Szolfézs tanulókör”-t (Rozgonyi Éva irányításával). *Koizumi Fumio: Japán hagyományos zenéjének kutatása 2. Ritmus. Ongaku no Tomosa Kiadó
1985	• Negyedik Kodály Nyári Egyetem (Gotenba), tanár: Rozgonyi Éva, Vass Irén (szervező: Japán Kodály Társaság). • Ito Naomi létrehozott egy zeneiskolát, melyben Kodály elképzeléseit japánra adaptálta. (Nunocsi Kulturális Intézet Zeneiskola, Nagoja). *Dobszay László „A zene világa IV.” ford. Ito Naomi, Ongakukjóiku Kenjúkai kiadása (1989-től ZenOn Gakufu Kiadó).
1986	• Ötödik Kodály Nyári Egyetem (Jamanakako), tanár: Ugrin Gábor, Ördög Mária. 13 alkalommal Hani Kjóko a Nyári Egyetem vezetője, míg Ókuma Nobuko az irodavezető (Japán Kodály Társaság). • Ugrin Gábor Fukusimában elkezd rendszeresen szolfézszt tanítani (Furija Mijako meghívására) 2010-ig összesen 23-szor. • Bence Lászlóné Dr. Mező Judit népzene tudós a Takaszakiban (Gunma prefektúra) lévő English Academy-hez tartozó óvodában (American Kinder) kodályi elképzeléseken alapuló zenei nevelést valósít meg 1996-ig.
1987	• Hatodik Kodály Nyári Egyetem (Jamanakako), tanár: Arany János (Japán Kodály Társaság). • Hani Kjóko karvezetés módszertan tanít a fukusimai Szolfézs Továbbképző Körben (április, június). • Furija Mijako létrehozza a Fukusimai Kodály Kórust (a fukusimai Szolfézs Továbbképző Körrel együttműködve Ugrin Gábor 2010-ig rendszeresen irányít)
1988	• Forrai Katalin megválasztják az ISME elnökének (1990-ig) • Hetedik Kodály Nyári Egyetem (Jamanakako), tanár: Ugrin Gábor, Szabó Helga (Japán Kodály Társaság).
1989	• Hani Kjókot megválasztják a Japán Kodály Társaság elnökének (1999-ig) • Nyolcadik Kodály Nyári Egyetem (Jamanakako), tanár: Ugrin Gábor, Szabó Helga (Japán Kodály Társaság) • Megalakul a Fukuoka Kodály centrum (Kanno Hiszako, Nakadzima Júko és mások), 2006-ban a centrum neve Fukuoka Kodály Művészeti Nevelés Kutató Intézet lesz. • Forrai Katalin novembertől egy hónapon át 14 városban, 20 helyen tart előadást és továbbképzést (Japán Kodály Társaság) * Miért kell ma a varabeuta? Hani Kjóko Előadásainak Gyűjteménye. Harvest-sa *”A kodályi zenei nevelés 1~4” Video felvétel. Forrai Katalin (szerk.) A zene mindenkié japán nyelvű átdolgozása: Gotóda Szumio, ford. Ito Naomi.

1990	• Kilencedik Kodály Nyári Egyetem (Jamanakako), tanár: Ugrin Gábor, Szabó Helga (Japán Kodály Társaság). • Csinen Naomi és önkéntesek megalapítják a Nagojai Kodály Központot. • Tanimoto Kazujuki magyar tudományos és kulturális kitüntetést kap
1991	• Tizedik Kodály Nyári Egyetem, tanár: Szabó Helga, összesen tizenhárom alkalommal (Japán Kodály Társaság). • Ugrin Gábor, Első Kórus Szeminárium (Nagoja), meghívó és tolmács: Ito Naomi. (1994-ig minden évben Nagojában, majd később Szagában). *Ivai Maszahiro: A magyar zenei nevelés és Japán – Forrai Katalinnal beszélgetve. Ongaku no Tomosa Kiadó
1992	• Forrai Katalin előadás tart az 5. ISME Kisgyermekkor-szemináriumán (Kunitacsi Zeneművészeti Egyetem) és a Kisgyerekkori Zenei Nevelési Társaság rendes ülésén (irodavezető: Gotóda Szumio). • Szabó Dénes és a Cantemus Gyermekkar koncertkörútja, nyilvános előadás (a továbbiakban rendszeresen érkeznek kórusok Szabó Dénes irányítása alatt) Gotóda Szumio meghívására.
1993	• Kismartony Katalin Hokkaidón tart továbbképzést kétszer egymás utáni év nyarán Meghívó: Hokkaidói Zenei Nevelési Társaság (elnök: Szató Simiko) • Dzsinnoucsi Tadaszi a Kodály Intézetben tanul két évet, majd a Zeneakadémia karvezetés szakát végzi el.
1994	• Macusita Kó: Reményi Jánostól karvezetést, Orbán Györgytől zeneszerzést tanul (1995 nyaráig).
1995	• Rozgonyi Éva: Nagoja, Kórus szeminárium, Szaga, Kodály szeminárium (meghívó, tolmács: Ito Naomi) • Megalakul a Japán-Magyar Kóruskapcsolatok Bizottsága (önálló zenei szervezet a Japán-Magyar Baráti Társaságon belül). Elnök: Gotóda Fukiko • Japán-Magyar Kóruskapcsolatok Bizottsága szervezésében Magyar Zenei Nevelési továbbképzés (máig minden évben január elején egy kb. egy hét)
1996	*Nakagava Kóicsiró: Kodály Zoltán énekgyakorlatai. ZenOn Gakufu Kiadó
1997	• Japán Kodály Társaság Országos Konferenciája Szagában, a szeminárium tanára: Ugrin Gábor, Rozgonyi Éva • Tanimoto Kazujuki Koizumi Fumio díjat kap
1998	• Szecsei Hermína: előadás és továbbképzés, meghívó: Kodály Esztétikai Nevelési Intézet (2017-ig rendszeresen)
2000	• Első Kocsár Kórusverseny (2008-ig ötször rendezik meg, Kocsár Miklós személyesen a zsűriben) Tervezés: Gotóda Szumio, szervező: Japán-Magyar Kóruskapcsolatok Bizottsága
2001	• Megalakul a Szaga Kodály Központ (Elnök: Totoki Jajoi) *Szabó Helga: Japán közléről – Kodály módszer eredményei Japánban. NKA Kiadó
2002	• Első Kodály Workshop Nagoja (programvezető: Ito Naomi, Takagi Tosiko) 2019-ig 23-szor rendezik meg.
2003	• Herboly Ildikó: továbbképzés Nagoja, Szaga, Fukuoka stb. (szervező, tolmács: Ito Naomi) rendszeresen 2010-ig.
2005	• Megalakul a Komagane Kodály Esztétikai Nevelési Intézet (elnök: Jamagisi Megumi) • Fekete Márta: előadás, továbbképzés (meghívó: Kodály Esztétikai Nevelési Intézet)
2006	• A Kóbe Kodály Esztétikai Nevelési Intézet nonprofit szervezetté válik (elnök: Kobajasi Dzsunko)
2007	• Ito Naomi Kardos Pál díjat kap
2009	• Megalakul a Hirosima Kodály Központ • Megalakul a Kagosima Kodály Esztétikai Nevelési Intézet (elnök: Szató Hidejo) • 19. Nemzetközi Kodály Szimpózium (Lengyelország, Katowice) Nakamura Takao a

	főelőadó: Visszatekintés a Japánban Kodály elképzelései alapján tevékenykedő elődeink érdemeire.
2012	• Első Magyarországi Zenei Nevelési Továbbképzés. Herboly Ildikó elgondolása alapján, szervezés, tolmácsolás: Ito Naomi (2019-ig rendszeresen, összesen hatszor) *Magyar zenei nevelés 1–4. DVD. Harmónia Kiadó (Terv: Gotóda Szumio, ford.: Ito Naomi)
2013	• Csinen Naomi Nemzetközi Forrai Katalin díjat kap
2014	• Hani Kjóko Kardos Pál díjat kap

Képjegyzék

1. Székácsné Vida Mária (Tokió, 1963) (Sz.V.M. hagyatéka)
2. Hani Kjóko a Siraume Óvodában, 1969 körül (Nisinoucsi Tae szíves engedélyével)
3. Vida Mária énekes gyermekjáték könyvei (Sz.V.M. hagyatéka)
4. Vida rajzai Kodályról (Leningrád, 1947) (Sz.V.M. hagyatéka)
5. Székácsné Vida Mária: *Művészetre nevelés a családban – hat éves korig* (1960)
6. Hani Kjóko az óvodásokkal (Rozgonyi Éva szíves engedélyével)
7. Csatorday Károly követ és Székács Imre kereskedelmi tanácsos (Sz.V.M. hagyatéka)
8. Sz. Vida Mária a három gyerekkel Tokióban (Sz.V.M. hagyatéka)
9. Kobajasi Hiroko és a gyerekek japán barátaikkal, 1963-ban, Szőnyi Erzsébet felvétele (Sz. E. hagyatéka, LFZE Kodály Intézet Archívuma)
10. Szuzuki Mieko gyermekkönyv író, Székács Anna felvétele; Kaszahara Jaeko rajztanár, illusztrátor, Szőnyi Erzsébet felvétele (Sz. E. hagyatéka, LFZE Kodály Intézet Archívuma)
11. Koizumi Fumio: *Varabeuta kutatás*
12. Vida Mária cikke a zenei folyóiratban és Hani hozzászólása 1961-ből
13. Szonobe Szaburó *A kelet-európai útról*, Kjóiku, 1962. május
14. Koizumi Fumio a 63-as ISME konferencián, Vida Mária rajza (Sz.V.M. hagyatéka)
15. A 63-as előadás angol nyelvű gépbe írt szövege és az éneklő gyerekek (Sz.V.M. hagyatéka)
16. Vida rajzai az 1963-as ISME konferencián bemutatott tartó Szuzuki módszerrel tanuló gyermekekről (Sz.V.M. hagyatéka)
17. Vida Mária és Kaszahara Jaeko Szőnyit elvitte a tengerre, Szőnyi Erzsébet felvétele

18. Tanimoto és Hani Kodálynál (*Varabeuta fejlődése. Kodály Esztétikai Nevelési Intézet 1969–1978. Kodály Esztétikai Nevelési Intézet 1979. 22.*) (Ito Naomi tulajdona)
19. Tanimoto könyvéből egy ainu dallam és Kodály 77 kétszólamú énekgyakorlata
20. Rajz és kézművesség óra a Kógai sógakkóban, Vida Mária rajza (Sz.V.M. hagyatéka)
21. Hani magyar nyelvű levele 1962-ből Vidának (Sz.V.M. hagyatéka)
22. *Bidzsucu Kjóiku* interjú (Sz.V.M. hagyatéka)
23. Kaszukawa Kazumi tanár úr, olvasó öregasszony, Vida rajza, Oguni-macsi (Sz.V.M. hagyatéka)
24. Maioka, a gyerekek fametszetet készítenek, Vida rajzai (Sz.V.M. hagyatéka)
25. A kész fametszet: „Barátom” (Sz.V.M. hagyatéka)
26. Hacsinohe, „Sirályok ege” (Sz.V.M. hagyatéka)
27. Fametszetalbum Nitobe Cutóról (Sz.V.M. hagyatéka)
28. Jukka chan figyeli a nénje csigáit, Vida rajza, 1963. 9. 19. Kamaisi (Sz.V.M. hagyatéka)
29. Vida 1969-es cikke Szaitó Kihakuról
30. Látogatás Tokió Egyetem rektoránál, majd beszélgetés a Pedagógiai Tanszéken 1965-ben (Sz. V. M. hagyatéka)
31. *Gyermekművészet Japánban*. Corvina Kiadó
32. Székácsné Vida Mária kísérleteinek egyik összefoglaló műve
33. Forrai Katalinnal közös könyvük és beszámolójuk a kecskeméti Nyári Akadémián (balról: Sz. Vida Mária, Forrai Katalin)
34. Székács Anna Hani Kjóko japán csoportjainak tolmácsaként
35. Forrai és Hani látogatást tesz Koizumi bentlakásos szemináriumánál (*Varabeuta kutatás. Kották iii*)
36. Katanics Mária, Szabó Helga, Bartalus Ilona, Herboly Ildikó (balról)
37. Hani Kjóko, Rozgonyi Éva és Csinen Naomi (Rozgonyi Éva szíves engedélyével)
38. A Macsida Zeneiskola tanulói Szabó Helgával és Rozgonyi Évával (Jadzsima Rika szíves engedélyével)
39. Az 1968-ban Hani Kjóko alapította Kodály Esztétikai Nevelési Intézet 10 éves fennállásának megünneplésére kiadott kiadvány borítója
40. Ito Naomi fordít Rozgonyi Évának 1981-ben (Ito Naomi tulajdona)

41. Ito Naomi fordít Arany János zenetanárnak (Japán Kórus Egyesület, 1981) (Ito Naomi tulajdona)
42. Ito Naomi Kodály workshopot tart Nagojában (bal: gyermek szolfézs bemutató 2013; jobb: előadás 2018) (Ito Naomi tulajdona)
43. Ito Naomi fordítja Herboly Ildikó továbbképzését 2018-ban (Ito Naomi tulajdona)
44. Ito Naomi és Rozgonyi Éva (elől), Ito Naomi szülei (hátl) (Ito Naomi tulajdona)
45. Székácsék Tokióban japán ismerősökkal (Sz.V.M. hagyatéka)